

De Korhaan

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

jaargang 56, nummer 3
herfst 2022

De Korhaan

verenigingsuitgave van de
'Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken'

Jaargang 56
nummer 3, herfst 2022
Verschijnt 4 x per jaar
ISSN: 0929-876

Redactieadres

redactie@vwggooi.nl
R.G. (Rob) Moolenbeek, eindredacteur
Mr. J.C. Buhrmannlaan 42
1244 PH Ankeveen

Redactie

Renée Beekman
Doortje van Dijk
Dick Jonkers
Jelle Hogenbirk
Paul Keuning
Rob Moolenbeek
Jeannette Tas

Ledenadministratie

ledenadministratie@vwggooi.nl
Pieterneel Vlasblom
Gaast 31
1274 AP Huizen
035-5261224

Advertenties

In overleg met de redactie

Drukkerij

Ten Herkel Loosdrecht

Inleveren kopij

Uiterlijk: voor de 28ste van de maanden
maart, juli, oktober, december

Copyright

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren. De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen en bijbehorend copyright van beeldmateriaal.

Omslagfoto's:

De foto op de vooromslag 'Kleine Karekiet' is gemaakt in Nijkerk op 12 juni 2021 door Burg de Man

De foto 'Veldleeuwerik' op de achteromslag is op 23 februari 2022 in Nijkerk gemaakt door Burg de Man

inhoud

6 Kleine Karekiet (onderzoek naar migratie)

20 Gierzwaluwen in Huizen

23 Vogeltreffers Kees Maring

en verder

3 Van de redactie

4 Van de voorzitter

Papier hier!

5 Misschien jij wel!? (de nieuwe voorzitter)

14 Zeilen en vogelen op Spitsbergen

18 Jonge Pimpelmezen gered

19 Nestkasten controleren in 2022

Nestkastcontroleurs voor 2023 gezocht

22 Een dagje vogelen op Texel

27 De Veldleeuwerik (Rode lijsters)

28 Boekbespreking: Een gruttoparadijs

Boekbespreking: De geur van het bos

29 Boekbespreking: Vogelaars (nooit) uitgevogeld

Rapportbespreking: Broedvogels in

Nederland in 2020

30 Wat was interessant in de vogelbladen?

32 Kijkje in de Kaart door Sylvia Vermaas

34 Voorjaarsweekend in Zuid-Limburg

36 Op de bres voor roofvogels

40 Geen gelukkige quizvraag (over de Koolmees)

42 De Huismus in de westelijke Eempolders

45 Programma

46 VWG informatie

47 Adressenlijst

een greep uit de VWG- activiteiten

Houd de website en de nieuwsbrief in de gaten. Alle excursies, lezingen en andere bijeenkomsten worden daar bekendgemaakt. Verder kunt u natuurlijk meedoen aan de activiteiten van de diverse werkgroepen.

*Gierzwaluw met volle krop, Blaricum,
19 juli 2020 | Hugo Weenen*

Van de redactie REDACTIE

Wat een werk weer om deze Korhaan klaar te stomen zo na de vakantie. Gelukkig zijn de corona perikelen grotendeels verdwenen en kunnen we weer naar hartenlust vogels kijken. Individueel of met de VWG-excursies. U vindt in deze Korhaan diverse excursieverlagen. In de rubriek tijdschriften las ik tot mijn grote tevredenheid dat de valkenier in Bunschoten geen vergunning krijgt om daar een roofvogelpretpark te maken. Niet meer van deze tijd dat gesol met roofvogels. Laat altijd uw ongenoegen blijken als er ergens een roofvogelshow is!

Een ander groot probleem is de stikstofdepositie waarbij voornamelijk de boeren als veroorzakers worden aangewezen. De grote kans voor 'bouwend Nederland' om verder te gaan met het volbouwen van ons land. Op naar de 20 en misschien wel 25 miljoen mensen.

Dat zal de 'Club van 10 Miljoen' met lede ogen aanzien. Zij streven naar een Nederland met 10 miljoen inwoners. Dat de boeren allemaal biologisch moeten gaan boeren is mij wel duidelijk. Eveneens is een totaalverbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen meer dan wenselijk, maar dan zelf ook geen mierendoosjes en slakkengif meer gebruiken. Zelf denk ik dat die beide factoren (te veel mensen, te veel gifgebruik) voornamelijk verantwoordelijk zijn voor het minder worden van de biodiversiteit. Het stikstofprobleem is met onze huidige kennis op te lossen maar als de weilanden vooral rondom woonkernen volgebouwd gaan worden, vrees ik het ergste. Met 10 procent 'natuurherstel' redden we het dan niet. De gebieden worden te klein om levensvatbare populaties te herbergen. In het Gooi zagen we dat al bij het verdwijnen van het Korhoen, de Wulp, de Patrijs, de Zomertortel en de Draaihals. De Veldleeuwerik (zie de Rode lijst soort in deze Korhaan) zal hen spoedig volgen. Dan komen de Kuifmees, de Zwarte Mees en de Matkop in de 'beklaagdenbank'. Wat te denken van Schiphol? Hier in Ankeveen komt deze zomer elke minuut een vliegtuig zijn herrie en CO2 lozen boven onze prachtige Natura-2000 gebieden!

Verder in deze Korhaan een prachtig verslag over een reis naar Spitsbergen. Daar kun je nog 'droomsoorten' spotten! Van de VWG wordt de Roofvogelwerkgroep in het licht gezet. Een uitgebreid verslag over hun activiteiten. Jammer dat er zo weinig over hun resultaten in De Korhaan verschijnt. Is het u ook opgevallen dat er overal Eksters zijn en veel minder Haviken? Is er een verband? Als klap op de vuurpijl een 'superartikel' over het trekgedrag van 'onze' Kleine Karekiet. Nog niet eerder was dit onderzoek met gebruik van geolocators in ons werkgebied gedaan. Zelfs niet bij andere Nederlandse Kleine Karekieten! Wat een informatie heeft de ringgroep hier tevoorschijn getoverd. Wat een 'eer' dat wij dit artikel als eerste mogen publiceren in De Korhaan. Ik kijk met belangstelling uit naar deel 2 waar het trekgedrag van de Bosrietzanger behandeld gaat worden. Als ik dit schrijf is de prachtige zomer zo goed als voorbij. Wel zijn de eerste Sijzen uit het hoge noorden en westen weer hoorbaar in Ankeveen. Erg vroeg, dat belooft wat voor de komende herfst en winter.

Ziet u iets afwijkends of bijzonders. Maak er een artikeltje over, ook andere vogelaars lezen dat graag.

R.G. (Rob) Moolenbeek

VOORZITTER

Van de voorzitter

Vlaggen en de wereld op zijn kop. De wereld op zijn kop. Na vele jaren uitstel en gedraal is er nu een plan met maatregelen om uit de stikstofimpasse te komen. Het kabinet heeft in het regeerakkoord aangegeven de komende jaren fors te willen investeren in een duurzame landbouw en een robuust natuurareaal. Dat biedt hoop, want voor een doorbraak in het landelijk gebied en voor duurzaam herstel van de weidevogelpopulaties is dit hard nodig. De weidevogels hebben zich ooit in ons land kunnen vestigen mede dankzij landbouw: zonder boeren geen weidevogels. Er zijn gelukkig nog veel boeren die rekening willen houden met hen. Juist hun aanpak van werken mét de natuur in plaats van ertegen verdient het om te worden opgeschaald. En Nederland kan nu haar zelf geprezen innovatieve kracht gebruiken om de koers te verleggen naar een natuur inclusieve landbouw met een gezonde toekomst voor boeren en burgers.

Naast al het hierboven geschetste rumoer is er ook met enige regelmaat aandacht in de pers voor het werk van onze Vogelwerkgroep. Positief nieuws over de Zwarte Sterns, een zwaluwwand of een nest met Boomvalken. Zelfs het negatieve nieuws over de vernieling van de vogelkijkhut aan het Eemmeer kon gelukkig opgevolgd worden door het positieve verhaal van steun voor het herstel van de hut.

Ook de 1000-soortendag op 20 en 21 mei samen met KNNV, IVN en GNR kreeg publiciteit met een mooie rol voor het prachtige Geel Boerenkoolmos. We proberen deze berichten ook op onze website met jullie te delen.

Ondertussen loopt de zomer alweer op zijn eind en maken we plannen voor het najaar en de winter. Ons enthousiaste team van de vogelherkenningscursus is stap voor stap aan het vernieuwen en is al klaar voor de eerste cursusgroep dit najaar. We rekenen erop dat we deze avonden in de Infoschuur GNR kunnen organiseren. Mochten er onverhoopt alsnog beperkingen komen vanwege een corona-uitbraak, dan hebben we als Vogelwerkgroep wel een of andere noodoplossing achter de hand.

Op 7 juli ontvingen we een bericht over de voornemens voor het vernieuwen van de haven van het eiland 'De Dode Hond' in het Eemmeer. Om een lang verhaal kort te maken, de plannen zijn nog niet terug in de kast, integendeel. Komende tijd volgen de nodige overleg- en inspraakmomenten. Als Vogelwerkgroep hebben wij inmiddels het standpunt, dat de vogels op het Eemmeer en het eiland belang hebben bij minder in plaats van meer vaarrecreatie. De vorm van recreatie wordt al ruimschoots bediend in veel andere delen van de randmeren.

Op andere plaatsen in ons werkgebied, zien we ook steeds plannen opduiken, die de belangen van onze natuur en vogels in gevaar brengen. Hier zou ik graag samen met anderen uit onze Vogelwerkgroep eens wat meer actief tegen willen optrekken.

Echter eerst graag een opvolger voor mij als voorzitter. Hierbij nogmaals de oproep daarvoor. Laat het weten als jij genegen bent om deze leuke bestuursfunctie een tijdje op je te nemen.

Wil je liever de rol van secretaris op je nemen, dan is dat natuurlijk ook prima. Of wil je niet direct voor bestuur of coördinatie aan de slag, maar wel zo nu en dan een handje helpen? Dan is er veel te kiezen. Grote en kleine klussen; langlopend en kortlopend; eenmalig of een klus op herhaling. Van harte welkom. Doortje van Dijk is inmiddels vergevorderd met het opzetten van deze klussenbank. De nieuwe klussen komen in de Nieuwsbrief en worden op de website gezet.

Vele handen maken licht werk en bovenal is het leuk om samen te werken. Hopelijk ontmoeten we elkaar weer tijdens een (lezing)avond in de Infoschuur of tijdens een excursie in het veld de komende maanden.

Piet Spoorenberg

Papier hier!

Meer informatie over dit keurmerk:
<https://keurmerkenwijzer.nl/keurmerken/fsc-recycled-papier/>

Beste vogelliefhebbers,

Was het u opgevallen? De vorige Korhaan was gedrukt op 100% gerecycled papier. FSC Recycled staat op papier als 100 procent van de vezels afkomstig is van hergebruikt papier of hout. Door een uniek, innovatief én milieuvriendelijk proces, zonder chloor en optische witmakers. Dit papier is veel duurder, maar ook veel duurzamer. De toekomstige Korhanen zullen ook op dit papier gedrukt worden.

Om De Korhaan nog duurzamer te maken, zullen wij (zodra onze nieuwe ledendatabase gereed is) aan u vragen of u De Korhaan in de toekomst digitaal wilt ontvangen.

Vragen?
Mail of bel me.

Doortje van Dijk via:
communicatie@vwggooi.nl
06 205 950 83

Misschien jij wel!?

De Vogelwerkgroep zoekt een nieuwe voorzitter

Onze ruim 800 leden genieten van het bestuderen en beschermen van vogels (onze doelstelling). Daarvoor regelt en organiseert de VWG van alles. Zoals elke vereniging kan ook onze vereniging naast de vele vrijwilligers niet zonder enige vorm van bestuur. Onze huidige voorzitter, Piet Sporensberg, heeft er nu 10 dienstjaren opzitten als voorzitter. Gelukkig wil hij het beschermingswerk graag blijven doen en juist meer aandacht geven.

Dus zijn we als vereniging op zoek naar een nieuwe voorzitter.

Wat is de rol van de voorzitter?

Delegeren!

De VWG heeft een bestuur dat elk een aandachtsgebied bestrijkt. Communicatie doet Doortje, met aandacht voor de Korhaan, de website en de nieuwsbrief. Wouter doet activiteiten, denk aan excursies, lezingen, cursussen, de fotografiegroep en de catering. Niek is penningmeester, ondersteund door financiële en ledenadministratie. Onze secretaris (ook een vacature, zie verderop) doet de jaarstukken en voert de correspondentie. Onderzoek en Bescherming tenslotte is al jaren een vacature in ons bestuur. Maar als we een nieuwe voorzitter vinden dan wil Piet nog een tijd ons bestuurslid voor Onderzoek en Bescherming zijn. Dat zou prachtig zijn.

Wat doet de voorzitter in ieder geval?

Dat is een kort rijtje:

- Leiden en voorbereiden van de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering.
- Leiden van 4 á 5 bestuursvergaderingen per jaar.
- Overige voorkomende werkzaamheden.

Ja, ja, die overige voorkomende werkzaamheden, dat is natuurlijk een hele waslijst.

Nou nee. Piet blijft de beschermingstrajecten volgen, dat scheelt een slok op een borrel. We hebben de gewoonte om als delegatie uit het bestuur onze groepen liefst jaarlijks te bezoeken, om de samenwerking en saamhorigheid in de vereniging te onderhouden en te ontwikkelen. Dat doen de eerst betrokken bestuursleden doorgaans zelf. Daar kun je bij aansluiten. Verder heb je een bescheiden taak bij het opstellen van het jaarplan. En vier keer per jaar schrijf je 'van de voorzitter' in de Korhaan. Vanzelfsprekend is het bedoeling dat je af en toe aanwezig bent bij onze activiteiten, een puur formele voorzitter is ook zo saai. Externe vertegenwoordiging is nauwelijks aan de orde.

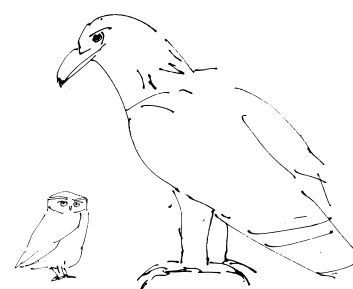
En het zijn vooral veel dingen die het voorzitter zijn leuk maken, zoals:

- De vele leuke contacten en bijeenkomsten.
- Aanmoedigen van het alom aanwezige enthousiasme en de samenwerking.
- Namens de vereniging uitdelen van complimenten aan de vele vrijwilligers (oorkondes, cadeaubonnen).
- Een leuk team collega bestuursleden.
- De energie die je terug krijgt vanuit de vereniging.

Welke eigenschappen moet ik als voorzitter hebben?

- Goede contactuele eigenschappen, kunnen samenwerken en delegeren.
- Samenbindend zijn, problemen klein houden en oplossen, stimuleren van initiatieven.
- Je houdt van vogels en hebt je affiniteit voor de natuur.
- Vanzelfsprekend houd je ook van mensen met al hun wilde, vreemde en leuke ideeën en acties. Strik erom en positief blijven: dan hebben we een fijne Vogelwerkgroep!

Hoe ga jij je steentje bijdragen?

Kleine Karekiet in typische broedbiotoop, Zanderij Craillo, 19 juni 2021 | Marga van Leeuwen

Onderzoek naar het migratiepatroon van de Kleine Karekiet (deel 1) en de Bosrietzanger (deel 2)

Kleine Karekiet

Mark Bouts & Rudy Schippers

Dat 'onze' Kleine Karekieten (*Acrocephalus scirpaceus*) ten zuiden van de Sahara overwinteren was al een tijdje bekend. Waar ze exact naar toe gaan en welke route ze daarbij volgen bleef voor ons lange tijd een raadsel. Door het gebruik van lichtgewicht geolocators zijn we nu een stap verder gekomen om te achterhalen waar 'onze' Kleine Karekieten in de winter naar toe gaan.

Achtergrond

Ondanks dat het een van de meest geringde vogelsoorten van Europa is, is vooral bekend waar Europese Kleine Karekieten verblijven gedurende het broedseizoen en hoe ze migreren in Europa en Noord-Afrika. Middels ringonderzoek weten we dat de meeste van 'onze' vogels via het Iberisch Schiereiland naar West-Afrika vertrekken. Hoe de trektocht verder gaat is minder bekend. Ringstations die structureel en consistent ringwerk voor wetenschappelijk onderzoek verrichten zijn vooral geconcentreerd in Noordwest-Europa en komen naarmate we zuidelijker zakken veel minder voor. Dit zien we ook terug in het aantal terugmeldingen ten zuiden van de Middellandse Zee. Van de meer dan 700.000 in Nederland geringde Kleine Karekieten zijn er slechts 14 teruggemeld ten zuiden van Marokko (vogeltrekAtlas.nl). Verder moeten we het vooral doen met waarnemingen uit Westelijk Afrika. Waarnemingsonderzoeken en sporadisch ringonderzoek laten zien dat Kleine Karekieten net als ongeveer een kwart van alle Europese vogels de Sahara oversteken om aan de andere kant van deze grote woestijn te overwinteren (Zwarts *et al.*, 2009). Hier kennen ze waarschijnlijk een wijd verspreidingsgebied. Zo werden Kleine Karekieten vooral gemeld en verzameld in gebieden ten noorden van de evenaar, van West-Afrika tot aan Tsjaad, Uganda en Sudan. Meldingen uit Rwanda, Burundi, Zambia en zelfs uit Zuid-Afrika zijn er ook, maar die zijn schaars. Hierbij is het de vraag waar deze

individuen vandaan komen en met welke karekieten-(onder)soort we eigenlijk te maken hebben. In deze gebieden komen namelijk ook de lokaal broedende Afrikaanse Kleine Karekiet (*Acrocephalus baeticatus*), de ver oostelijk broedende Kaspische Kleine Karekiet (*A. scirpaceus fuscus*) en de ondersoort *A. scirpaceus ambiguus* voor. Deze laatste broedt op het Iberisch Schiereiland, Marokko en Algerije. Oostelijk en westelijk broedende Europese Kleine Karekieten, die ieder een eigen trekroute hebben, kennen ook een ander verspreidingspatroon in Afrika. De oostelijk broedende vogels trekken voornamelijk via Oost-Europa naar Oost-Centraal-Afrika om ergens ten oosten van Nigeria te overwinteren (Dowsett-Lemaire & Dowsett, 1987; Prochazka, 2008; Kennerley & Pearson, 2010). De westelijk broedende Kleine Karekieten trekken waarschijnlijk vooral via het Iberisch schiereiland naar West-Afrika (Dowsett-Lemaire & Dowsett, 1987; Prochazka *et al.*, 2008; Adamík *et al.*, 2016). Opvallend is dat de vogels buiten het broedseizoen waarschijnlijk minder gebonden zijn aan moerashabitat dan gedurende het broedseizoen. Zo worden de wetlands in de binnendelta van de rivier de Niger rondom de grens van Mauritanië en Mali doorgaans een eldorado voor miljoenen watervogels. Zij worden vooral bezet door Rietzangers en Sprinkhaanzangers en veel minder door de Europese Kleine Karekiet (Zwarts *et al.*, 2009). Gedurende onze wintermaanden is de Kleine Karekiet vooral een algemene gast in de hooggras-savannes rondom

Mont Nimba in Guinee en Liberia (Dowsett-Lemaire & Dowsett 1987). In de mangroves van West-Afrika lijkt de Kleine Karekiet wel de meest talrijke soort. De aantallen Kleine Karekieten worden daar geschat op 4-6 miljoen, wat zo ongeveer overeenkomt met 30-50% van de Europese populatie (Zwarts *et al.*, 2014). Ze werden vooral gemeld uit de wat lagere *Avicennia* mangroves in het noorden van Guinee-Bissau tot aan de Senegaldelta toe, waar de meesten afkomen op insecten die zich tegoed doen aan bloeiende mangroves. In de 10 m hoge of nog hogere *Rhizophora* mangroves, zoals we die kunnen vinden langs bijvoorbeeld de Gambia rivier, worden veel minder Kleine Karekieten gezien. Waarschijnlijk heeft dit te maken met ontwijking van concurrerende soorten die dezelfde soort insecten op het menu hebben staan.

Maar waar exact in West-Afrika het overwinteringsgebied van 'onze' Kleine Karekieten is, bleef onduidelijk. Daarvoor zijn speciale volgtechnieken nodig die op individuele basis vogels kunnen volgen en zo hun route en verblijfplaatsen in beeld kunnen brengen. Een techniek die dit mogelijk maakt is de geolocator.

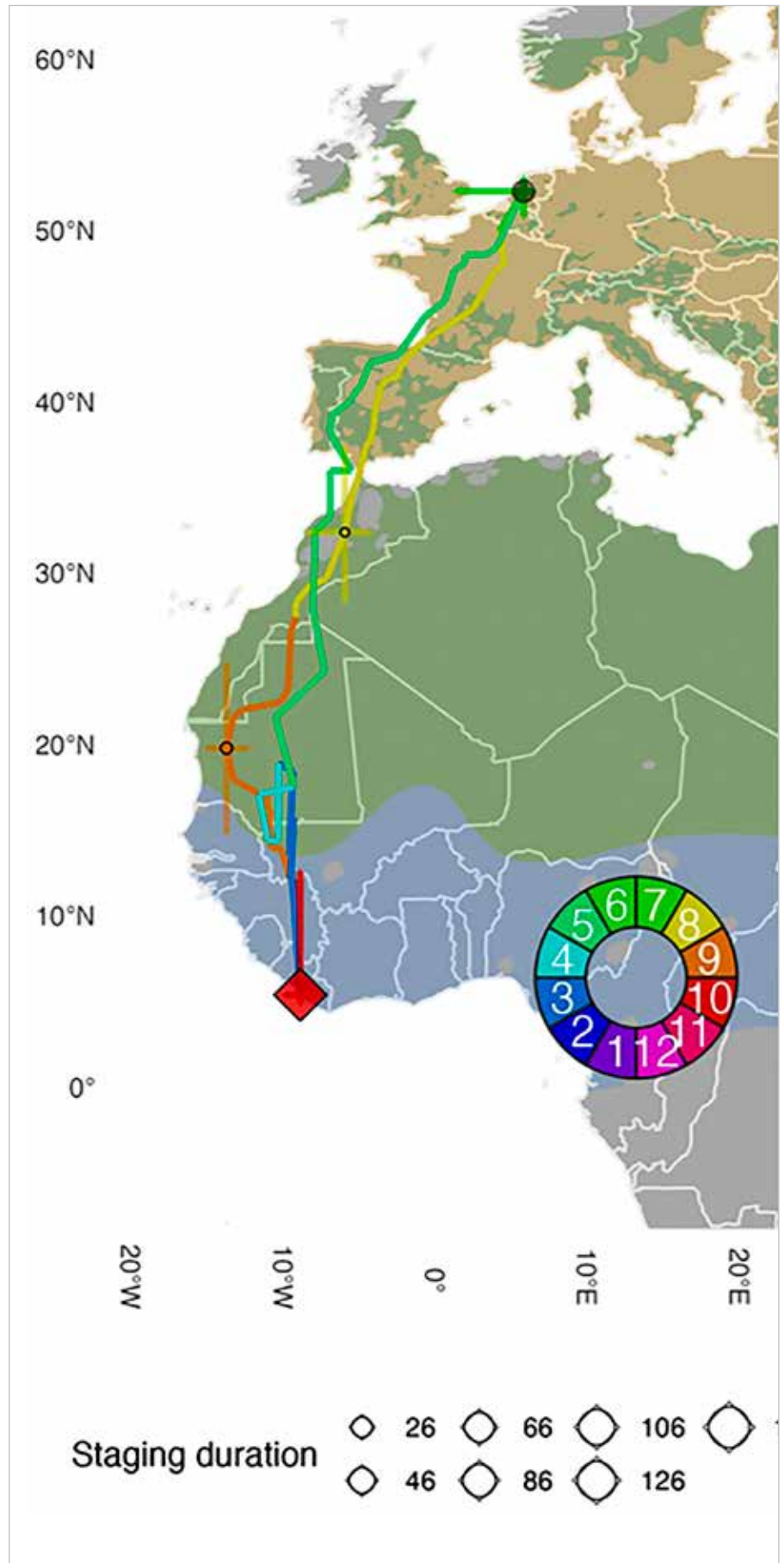
Voorbeeld van een geolocator (afgebeeld op ware grootte) met flexibel harnas om de geolocator als een soort rugzakje aan de vogel te bevestigen

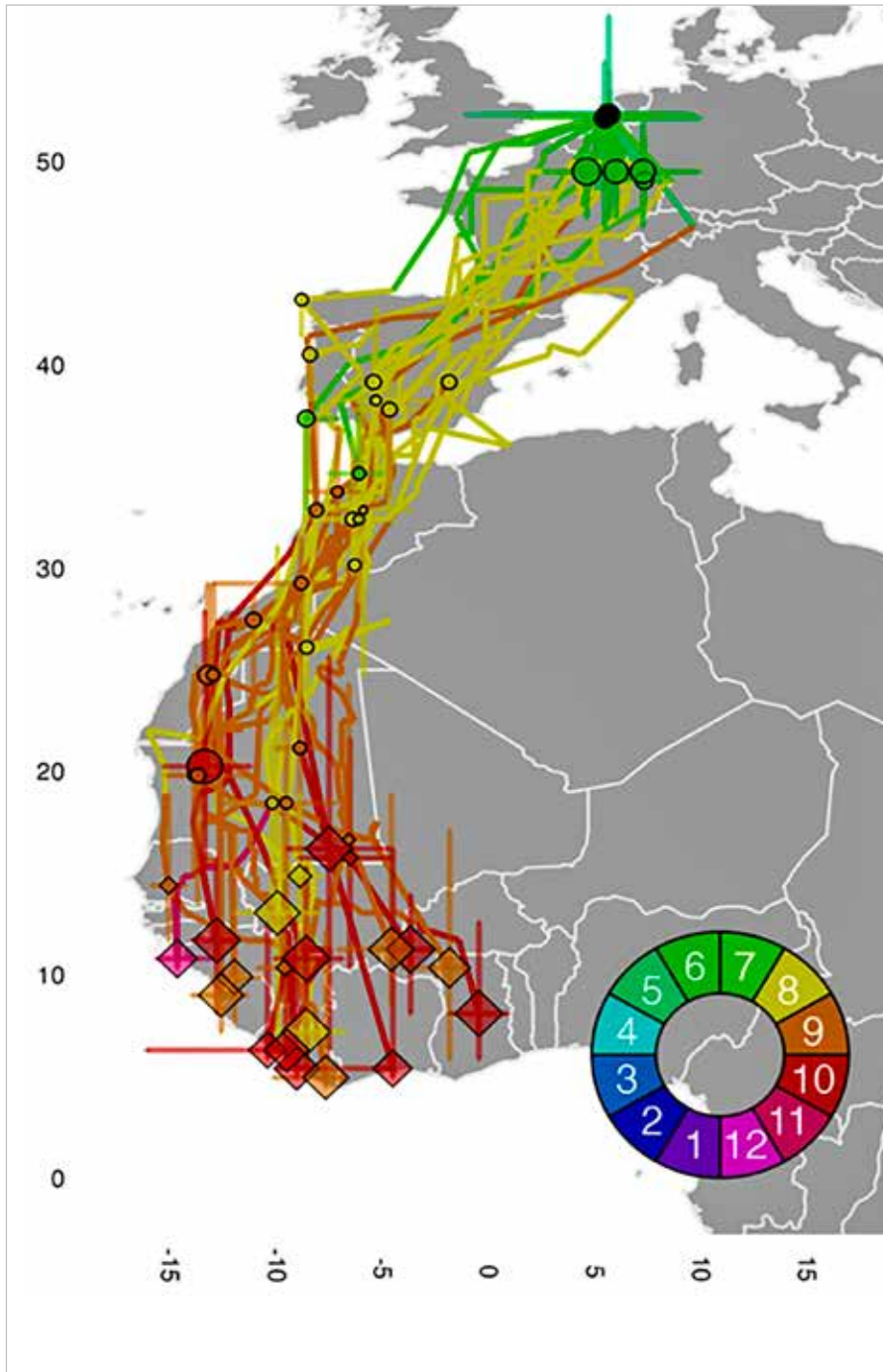
Geolocators

Geolocators zijn kleine, lichtgevoelige apparaatjes die automatisch na een specifiek tijdsinterval lichtintensiteit (in lux) vastleggen. Doorgaans zijn geolocators uitgerust met een lichtgevoelige sensor, geheugenopslag, en een batterijtje. Naar gelang de gekozen instellingen kan de batterij zo'n 8 tot 15 maanden meegaan. Iedere vijf minuten wordt de maximale lichtintensiteit van het opgevangen lichtsignaal in de afgelopen periode opgeslagen. Vanuit dit lichtsignaal kan globaal de breedte- (latitude) en lengtegraad (longitude) gereconstrueerd worden door te kijken naar de tijd van zonsopkomst en zonsondergang. Deze tijden kunnen dan gebruikt worden om de daglengte en zonnemiddag vast te leggen. Vanuit de daglengte kan de breedtegraad afgeleid worden, vanuit de zonnemiddag de lengtegraad. Door de serie van opvolgende metingen met elkaar te verbinden kan een route vastgelegd worden. In de basis werkt het overgrote deel van de beschreven analysemethodes op deze manier.

Door hun beperkte gewicht (0,32 gram) en relatief lage prijs zijn geolocators op dit moment dé te gebruiken techniek voor kleinere vogels. Zij hebben echter wat beperkingen ten opzichte van grotere zenders zoals gps-sensoren. Zo moeten de geolocators teruggestuurd worden naar de onderzoekers om de data uit te kunnen lezen, is de batterijduur door zijn omvang beperkt en is de positionele accuratesse minder. Ondanks dat al onze terugverkregen geolocators bruikbare data bevatten, konden we van slechts de helft een volledige route bepalen. Alle andere routes bevatten alleen informatie over de heenweg. Het gebruik van lichtintensiteitspatronen limiteert hoe exact je de positie kan bepalen. Lichtveranderingen geïnduceerd door gedrag (bijvoorbeeld in- en uitvliegen van nestholtes, nestkasten), seizoen, weersomstandigheden (bijv. bewolking) en habitat (bos versus open landschap) kunnen een goede bepaling van dageraad en schemering substantieel beïnvloeden (Lisovski *et al.*, 2012). Bovendien is gedurende de equinox, de periode wanneer de zon de evenaar passeert, de daglengte overal op aarde gelijk, wat ertoe kan leiden dat de breedtegraad in de periodes voor en

Figuur 2. Representatieve route van Kleine Karekiet uit Oud Valkeveen. De stippen geven de langdurige (> 5 dagen) verblijfplaatsen aan tussen het broedgebied (zwarte stippen) en het voornaamste overwinteringsgebied (diamant) ten zuiden van de Sahara. De grootte van de stip representeert de duur van het verblijf en de kleur de maand wanneer de vogel arriveert op die plek. De achtergrondkleur geeft de in de literatuur beschreven soortspecifieke verspreiding aan van de Kleine Karekiet (Birdlife, 2019 [broedgebied: bruin, overwinteringsgebied: blauw, migratiegebieden: (groen)]).

Figuur 3. Najaarstrekroutes van alle terug gevangen Kleine Karekieten. Stippen geven de verblijfplaatsen van meer dan 5 dagen aan tussen het broedgebied (zwarte stippen) en de voornaamste overwinteringsgebieden (diamanten), kleur de maand van aankomst.

na de zonnewende behoorlijk over- of onderschat kan worden. Een gemiddelde locatiefoutmarge van rond de 200 tot 300 km is zeker te verwachten. Daarom zijn er verschillende methodes geïntroduceerd die proberen op verschillende manieren de locatiebepaling verder te verfijnen. Geen van deze methodes kan echter als de gouden oplossing gezien worden (Lisovski *et al.*, 2021). Geolocators lenen zich daarom vooral voor het globaal in kaart brengen van trekroutes en langdurige pleisterplaatsen en niet voor het bestuderen van bijvoorbeeld lokaal trek- of foeragegedrag.

Onderzoeksvoorstel

Voordat er überhaupt een geolocatoronderzoek gestart mag worden, moet er voldaan worden aan de voorwaarden gesteld in artikel 10a van de Wet op de dierproeven. Hiervoor hebben wij de samenwerking gezocht met de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) in de persoon van Dr. Raymond Klaassen. Onder de voorwaarde om ook de nauwverwante Bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*) mee te nemen in ons onderzoeksvoorstel, konden wij gebruikmaken van het reeds dier-ethisch goedgekeurde project: 'Variatie en flexibiliteit in migratiepatronen'. Om de kansen op vangst en hervangst van beide soorten zoveel mogelijk te vergroten is er ook een samenwerkingsverband opgezet met ons zusterinstellingstation De Haar bij Haarzuilens. Een ringstation met een meer geschikt habitat voor de Bosrietzanger dan Oud Valkeveen. Hierdoor bestond het onderzoeksteam uit Christian Brinkman, Pascal Gijsen, Harry de Rooij en Rudy Schippers van VRS Het Gooi en Tijs van den Berg, Yvonne Radstake en Mark Bouts van VRS De Haar (Brinkman, 2018).

Geolocatoronderzoek

Onze veldstudie bestond uit twee periodes. In 2018 werden de eerste 40 geolocators aangelegd. In 2019 waren dat er opnieuw 40. De verdeling was uiteindelijk 55 geolocators voor de Kleine Karekiet en 25 voor de Bosrietzanger. In 2020 werd de tot nu toe laatste Kleine Karekiet met geolocator teruggevangen. In 'Een studie bij Kleine Karekieten met gebruik van geolocators' (Schippers & Van den Berg, 2020) beschreven we al dat bij Oud Valkeveen 8 van de 21 en bij Haarzuilens 4 van de 8 Kleine Karekieten

Met heel veel beleid en geduld wordt het 'rugzakje' met de geolocator aan de vogel bevestigd.

Hierdoor kan de lichtsensor op de rug van de vogel gedragen worden om zo zoveel mogelijk boven de veren uit te steken en zoveel mogelijk licht op te vangen.

die in 2018 voorzien waren van een geolocator het volgende jaar werden teruggevangen. In 2020 werd er nog een vogel van 2018 teruggevangen, wat het totaal brengt op 13 van de 29 vogels. Omdat we graag wilden weten of Kleine Karekieten terugkeren naar dezelfde plaats om te overwinteren zijn 7 van de 8 in 2019 bij Oud Valkeveen teruggekeerde vogels met een extra rode kleurring wederom van een geolocator voorzien. Voor de ene vogel die op 21 juli terugkwam was geen logger (=geolocator) meer beschikbaar. Daarnaast werden nog 18 andere vogels geloggerd en die voorzien werden van een blauwe kleurring. In 2020 werden 5 vogels daarvan terug gevangen ofwel 24%. Eén daarvan was een Kleine Karekiet die al in 2019 werd teruggevangen en opnieuw van een geolocator was voorzien. Bij Haarzuilens werden nog eens 6 Kleine Karekieten geloggerd, waarvan drie voor de tweede keer. Van deze 6 werd er helaas geen enkele meer teruggevangen. Het gemiddeld terugvangstpercentage van bijna 33% ligt boven vergelijkbare geolocatorstudies voor de Kleine Karekiet. Dit komt mogelijk doordat andere studies een relatief zwaardere logger van 0.6 gram hebben gebruikt. Hiermee komt het terugvangstpercentage ook goed overeen met het meerjarig gemiddelde

terugvangstpercentage van ongeveer 40% voor de Kleine Karekiet tijdens de CES (Constant Effort Site) periode (Vogeltrekstation & Sovon, 2021).

Resultaten

Waar gaan 'onze' Kleine Karekieten dan heen wanneer ze het broedgebied verlaten? Onze Kleine Karekieten trekken inderdaad via het Iberisch schiereiland naar West-Afrika. Een enkele reis van zo'n 5000 plus of min 400 kilometer over zowel de Saharawoestijn als de droge Sahel. Een representatieve trekroute van een van 'onze' Kleine Karekieten is weergegeven in Figuur 2. Deze 2kj (kalenderjaar) vogel krijgt op 2 juni 2018 zijn rugzakje met geolocator en verlaat begin augustus Oud Valkeveen. Na een korte pauze (ongeveer 7 dagen) eind augustus in Marokko, steekt hij begin september de Sahara over. Na de oversteek volgt een korte stopover (ongeveer 8 dagen) in west Mauritanië. Begin oktober komt hij aan in zijn uiteindelijke overwinteringsgebied (diamantje in Figuur 2) ergens in Liberia. De terugtocht wordt halverwege maart ingezet. Zonder langdurige tussenstops van meer dan 5 dagen komt hij rond 20 mei aan in zijn broedgebied. Op 21 juli 2019 wordt hij uiteindelijk teruggevangen en wordt zijn logger verwijderd.

Deze route is relatief homogeen voor alle teruggevangen karekieten. Het tijds patroon daarentegen is vrij variabel (Figuur 3). Het overgrote deel vertrekt ergens eind juli vanuit het broedgebied in zuidelijke richting om in Spanje, Portugal of Marokko op te vetten. Na gemiddeld 17.6 dagen wordt begonnen aan het oversteken van de Sahara. Er treedt een aanzienlijke spreiding op (Figuur 3) wanneer de vogels ergens rond eind september, begin oktober aankomen in het gebied ten zuiden van de Sahara. Sommige vogels trekken langs de kust naar het zuiden om ergens tussen Guinee-Bissau en Liberia te verblijven. Anderen trekken in een meer zuidoostelijke richting tot aan Ghana toe. Waarom dit zo is, is vooralsnog onduidelijk. De wijde verspreiding lijkt aan te sluiten bij eerdere observaties die speculeren dat Kleine Karekieten hun voedingspatroon aanpassen en zich ophouden in verschillende habitats om zo hun kansen op overleving te vergroten. We zien echter geen statistisch verband tussen biometrie, habitat, of reisschema en de west/oostelijke verplaatsing. Wel is het zo dat vogels die later vertrokken zijn, haast hebben en uiteindelijk meer geneigd zijn zich noordelijker op te houden gedurende de overwinteringsperiode.

Kleine Karekiet, Eempolder, zomerdijk, 15 mei 2021 | Jurriën Uiterwijk

Kleine Karekiet, Blaricummermeent, 20 juni 2021 | Jurriën Uiterwijk

Kleine Karekiet, Gooimeerkust, Blaricummermeent, 13 mei 2022 | Jurriën Uiterwijk

Ook lijkt het dat de jongvolwassen vogels (2kj) zich vaker verplaatsen over een langere afstand in het overwinteringsgebied, dan hun oudere soortgenoten die relatief vaak in hetzelfde gebied blijven. Bovendien liet de enige vogel waarvan we twee routes konden bepalen, relatief plaatstrouw binnen het overwinteringsgebied zien. Ondanks een ietwat andere trekroute, verbleef deze vogel op ongeveer 290 km ten opzichte van de verblijfplaats van het voorgaande jaar.

Vanaf maart beginnen de meeste vogels aan hun tocht terug, richting hun broedgebied. Ze komen dan ergens tussen 7 en 24 mei aan in Oud Valkeveen of Haarzuilens. In tegenstelling tot de najaarstrek wordt het mediterrane gebied niet meer benut als langdurige pleisterplaats. Slechts één vogel verblijft daar langer dan 5 dagen om vervolgens door te trekken naar het noorden. Waar in de najaarstrek vogels er gemiddeld 74 dagen over deden om in West-Afrika aan te komen, is de voorjaarstrek, met gemiddeld

50 dagen, sneller. Dit zou te maken kunnen hebben met weersomstandigheden op de route. In het voorjaar willen de vogels meer profiteren van gunstige wind en zijn er bijvoorbeeld meer zandstormen die vogels kunnen dwingen om meerdere pogingen te ondernemen om de Sahara over te steken.

Tot slot

Het gebruik van geolocators heeft ertoe bijgedragen dat we nu beter begrijpen waar 'onze' Kleine Karekieten heen gaan wanneer ze ons ringgebied verlaten. De geïdentificeerde route sluit nauw aan bij wat we al wisten over de mogelijke routes die vogels zouden kunnen volgen. De schat aan informatie die deze loggers hebben opgeleverd openen ook weer nieuwe, verdere vragen. Bijvoorbeeld waarom nemen ze deze route? Waarom verspreiden ze zich in het overwinteringsgebied en gebruiken ze verschillende habitats? Een aantal van deze vragen proberen we verder te onderzoeken met vervolganalyses door deze bevindingen

o.a. te vergelijken met de routes van de zustersoort, de Bosrietzanger. Deze en andere bevindingen proberen we te publiceren in een internationaal erkend wetenschappelijk tijdschrift. Kortom genoeg om verder te onderzoeken!

In deel 2 wordt de migratieroute van de Bosrietzanger behandeld. In tegenstelling tot 'onze' Kleine Karekieten die in West-Afrika overwinteren verblijven 'onze' Bosrietzangers gedurende de wintermaanden in Zuidoost-Afrika tot aan Zuid-Afrika toe.

Financiering

Dit onderzoek werd financieel mogelijk gemaakt door het Dineke Sluiter Fonds, IJsvogelfonds van Vogelbescherming, het Prins Bernhard Cultuurfonds, VRS De Haar, Stichting Carel Nengerman Fonds en het Beleef en Wonder initiatief van Groen aan de buurt van de Gemeente Utrecht.

Literatuur

- Adamík, P., T. Emmenegger, M. Briedis et al., 2016. Barrier crossing in small avian migrants: individual tracking reveals prolonged nocturnal flights into the day as a common migratory strategy. *Scientific Reports* 6, 21560. <https://doi.org/10.1038/srep21560>
- Birdlife International, 2019. Handbook of the Birds of the World. Bird species distribution maps of the world. <http://datazone.birdlife.org/species/factsheet/common-reed-warbler-acrocephalus-scirpaceus>
- Brinkman, C., 2018. Onderzoeksplan: Geolocator onderzoek naar de Kleine Karekiet en Bosrietzanger. VRS het Gooi en VRS de Haar.
- Dowsett-Lemaire, F. & R.J. Dowsett, 1987. European Reed and Marsh Warblers in Africa: migration patterns, moult and habitat. *Ostrich* 58:65-85.
- Kennerley, P. & D.J. Pearson, 2010. Reed and Bush Warblers. Christopher Helm, London, United Kingdom.
- Leister, B. & K. Schulze-Hagen, 2011. The Reed Warblers. Diversity in a uniform bird family. Max Planck Institute for ornithology.
- Lisovski S, C.M Hewson, R.H.G. Klaassen et al., 2012. Geolocation by light: accuracy and precision affected by environmental factors. *Methods in Ecology and Evolution* 3(3):603-612. DOI: 10.1111/j.2041-210X.2012.00185.x
- Lisovski S., S. Bauer, M. Briedis et al., 2021. Light-Level Geolocator Analyses: A user's guide. *Journal of Animal Ecology* 1:1-16. DOI: 0.1111/1365-2656.13036.
- Vogeltrekstation & Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2021. CES-indexen Sovon.nl. <https://stats.sovon.nl/pub/publicatie/20770>.
- Prochazka P., K.A. Hobzon, Z. Karcza & J. Kralj, 2008. Birds of a feather winter together: migratory connectivity in the Reed Warbler *Acrocephalus scirpaceus*. *Journal of Ornithology* 149:141-150.
- Schippers R., 2016. Wetenswaardigheden van de kleine karekiet. *De Korhaan* 50(2): 27-30.
- Schippers, R. & T. van den Berg, 2020. Een studie bij Kleine Karekieten met gebruik van geolocators. *De Korhaan* 54(1): 28-30.
- Zwarts L., R.G. Bijlsma, J. van der Kamp & E. Wymenga, 2009. Living on the edge: wetlands and birds in a changing Sahel. KNNV uitgeverij Zeist, Nederland.
- Zwarts L., J. van der Kamp, E. Klop, M. Sikkema & E. Wymenga, 2014. West African mangroves harbour millions of European warblers. *Ardea* 102:121-130. DOI:10.5253/arde.v10212.a2.

Kleine Alken, 31 mei 2022 | Harry de Klein

Kleine Rietgans, 27 mei 2022 | Harry de Klein

Zeilen en vogelen op Spitsbergen, een perfecte combinatie

Harry de Klein

In mei 2022 bevoeren mijn vogelmaatje Marcel Vos en ik op de driemaster *Antigua* de wateren rond Spitsbergen ofwel Svalbard [Noors]. De trip had een lange voorgeschiedenis want al in 2019 hadden we de reis geboekt maar door alle perikelen rond het coronavirus ging die reis tot tweemaal niet door. We hadden ons er zo goed mogelijk op voorbereid door braaf alle vaccinaties en boosters te halen en we waren dan ook erg opgelucht dat reisorganisatie 'Askja' in het voorjaar van dit jaar groen licht gaf: eindelijk zou het gaan gebeuren. Het reisdoel was door ons niet willekeurig gekozen want in 2019 hadden we ook al eens een bezoek aan Svalbard gebracht. Dat was toen met het schip de *Plancius* dat ons van Vlissingen via het Noorse eiland Jan Mayen naar Svalbard bracht. Die reis beviel ons toen zo goed dat we graag nog een keer zo'n arctische ervaring wilden ondergaan en dat werd dus deze reis.

We vertrokken donderdag 19 mei 2022 en met de drama's van de meivakantie op Schiphol nog vers in het geheugen, namen we voor alles ruim de tijd. Na een overnachting in Oslo vlogen we de volgende dag het laatste stuk naar Svalbard. Aangezien we pas de dag daarop konden inschepen hadden we eerst nog een overnachting in hotel 'The Vault'. Die naam is ontleend aan de zadenbank die hier vlakbij Longyearbyen, de belangrijkste plaats op Svalbard, in de bergen is uitgehakt. Er liggen miljoenen zaden vanuit de hele wereld onder diepgevroren permafrostcondities als reserve in het geval van grootscheepse ecologische wereldrampen. Na het inchecken hebben we een wandeling naar de baai gemaakt en zagen we bij een berghelling een paartje Alpenseeuwoude. Hier leeft een aparte ondersoort die iets groter is dan de nominaat. Bij de baai zagen we Brandganzen en Witbuikrotganzen. Hier ook tientallen Eidereenden en Koningseiders, drie Kuifeenden, een paartje Wintertalingen, Drieteenmeeuwen, Grote Burgemeesters, Paarse Strandlopers, Zwarte Zeekoeten en Sneeuwgorzen. Die Paarse Strandlopers hadden een merkwaardig baltsgedrag: beurtelings werd de rechter of linkervleugel rechtstandig omhooggestoken, wat een koddige aanblik gaf. Terug wandelend zagen we op een reeds ontdooid grasveldje tussen de huizen een Kleine Jager die daar blijkbaar een nestplaats zocht. Hier

eveneens meerdere Kleine Rietganzen, Brandganzen en een Indische Gans. Het beest was ongeringd dus hoe die daar nou kwam? Eerder hadden we trouwens al een leucistische Brandgans gezien. Maar daarover meer in een apart artikel.

Tot nu toe heb ik het alleen nog maar over de gevleugelde fauna gehad maar tussen de huizen zie je overal Rendieren lopen. Ze zijn totaal niet schuw en scharrelen overal hun kostje bij elkaar en dat is een schraal kostje. De dag erop meldden we ons rond twaalfen bij ons varend hotel de *Antigua*. De thuishaven is Harlingen en meerdere bemanningsleden waren landgenoten. Een uurtje later werd er koers gezet naar het westen om uit de Isfjorden te komen. Wat later begon het schip flink te stampen. Gelukkig hebben Marcel en ik totaal geen last van zeeziekte dus deden we de warme maaltijd alle eer aan, maar dat gold lang niet voor iedereen! We waren overwegend aan dek waar we begeleid werden door een stroom van Noordse Stormvogels, Grote Burgemeesters, Drieteenmeeuwen en af en toe een Zwarte Zeekoet of Kortbekzeekoet. De Noordse Stormvogels zijn hier overwegend de wat grijzere exemplaren die in het hoge noorden de dominantere vorm is. Het landschap wat langs gleed was prachtig. Wit besneeuwde bergen waarvandaan gletsjers traag afstroomden waren altijd ons decor. De daaropvolgende dagen werden gevuld met landingen met de Zodiacs gevolgd door

een korte of lange wandeling.

Het weer zat al met al niet tegen. Natuurlijk was het koud, maar we hebben slechts sporadisch wat sneeuw, regen of iets daar tussenin gehad al hadden we ook uitermate zonnige dagen. Hoogtepunten waren vooral de bezoeken aan baaien of fjorden die aan het eind afgesloten werden door gletsjerfronten. De hoogte van die ijsmuren was soms 80 meter of meer maar omdat afmetingen in dit grootschalige landschap moeilijk te bepalen zijn kwam je daar pas achter als je er met de Zodiacs langs voer. We hadden de baaien ook niet altijd voor ons alleen. Vooral de Zwarte Zeekoeten waren weinig schuw en kwamen soms dichtbij de boten. Het water zelf was vaak helder met een blauwe gloed en daarom waren zij onder water nog even te volgen als ze doken naar iets lekkers. Ook hun vuurrode pootjes waren onder water goed te zien. Op een zeker moment kwam een Zeehond met haar jong ook nog even langs. Ik had haar kunnen aaien! Omdat de omstandigheden niet altijd gunstig waren, werd er slechts sporadisch gezeild, maar als dit wel gebeurde was dat wel kicken. Zeebenen had ik in ieder geval al want tijdens de hele reis heb ik me alleen wat brak gevoeld tijdens het staartje van de trip toen bijna het hele schip ten prooi viel aan corona. Niet gek ook want we zaten noodgedwongen op elkaars lip en de hutten hadden een afmeting van twee bij drie meter.

Kleine Jager, 29 mei 2022 | Harry de Klein

Noordse Stormvogel, 24 mei 2022 | Harry de Klein

Koningseider, 21 mei 2022 | Harry de Klein

Alpensneeuwhoen, 20 mei 2022 | Harry de Klein

Ijsberin met jongen 26 mei 2022 | Harry de Klein

Op onze weg naar het noorden van de archipel brachten we ook bezoekjes aan verlaten nederzettingen die vaak nog een Hollandse historie hadden. Onze walvisvaarders hebben hier uitermate hard hun best gedaan om de walvispopulatie te decimeren. Daar herinneren de namen nog aan als Smeerenburg en het meest noordelijke eiland van de archipel, Amsterdamøya wat eiland van Amsterdam betekent. Iets zuidelijker hadden we Ny Ålesund aangedaan. Vanaf de afgemeerde *Antigua* kon ik daar nog een aardige foto maken van een overvliegende Roodkeelduiker. Tot nu toe heb ik het voornamelijk over vogels gehad maar bij iedereen aan boord leefde natuurlijk de wens om IJsberen te zien. De kans daarop was het grootst bij het pakijts ten noorden van de archipel. Helaas was dat pakijts te noordelijk. Teleurstelling alom! We moesten het (voorlopig) doen met Walrussen die we op zee zagen of in een kleine kolonie aan land. Ook hebben we tweemaal een Dwergvinvis gezien maar daar bleef het helaas bij voor wat betreft de walvissen. Soms voeren we ook door wolken Kleine Alken en sporadisch zagen we Papegaaiduikers, maar altijd op behoorlijke afstand, dus helaas geen beeldvullende plaatjes. Op een zeker moment moest de terugreis weer aanvaard worden. Voor ons zat er geen tijdsdruk op want wij zouden nog vier dagen extra blijven in Longyearbyen.

Toen we aan het eind van de reis door een baai voeren ontdekten Marcel en ik op een helling bij de vloedlijn sporen die heel wel van een IJsbeer konden zijn. Op de brug hadden ze dat ook gezien en gedurende enkele kilometers werden de sporen gevolgd. En bij de ronding van een landtong hadden we opeens zicht op een IJsberin met een jong. Het gezinnetje lag een meter of tien van het strand in de sneeuw en omdat ons schip niet diep stak konden we er tot op ongeveer 40 meter bij komen. De berin bleek zelfs twee kleintjes te hebben; iedereen was tegelijkertijd stil en opgetogen. Op zeker moment werden de jongen zelfs gezoogd. Een prachtige ervaring! Dat was een indrukwekkende afsluiting van een even indrukwekkende reis. Uiteindelijk kwam er op zondag 29 mei een eind aan het varend gedeelte. Toen wij rond achten ontbeten was bijna iedereen al van boord

want de meesten gingen met een vroege vlucht naar huis. Wij bleven tot 10 uur aan boord. Ik had geregeld dat er rond die tijd een huurauto klaar zou staan op de kade. We waren nog te vroeg om in te checken in ons hotel en omdat we trek hadden scoorden we eerst maar eens een lekker broodje in een winkelcentrum. We waren getipt dat er in de buurt van het vliegveld weleens Poolvossen rondliepen die soms met een bepaald fluitje gelokt konden worden. We hebben dus wat van onze broodjes bewaard en namen nog wat niet opgegeten broodjes mee. Je kunt ten slotte niet met lege handen aankomen. Ter hoogte van het vliegveld hadden we in eerste instantie geen zicht op vosjes, wel zagen we een Kleine Jager. Toen we uitstapten voor een plaatje kwam de vogel op ons afvliegen en landde op enkele meters van ons vandaan. Die was dus duidelijk gewend aan gulle passanten. Tot onze verbazing kwam hij of zij het voer uit onze vingers halen. Dat leverde natuurlijk fraaie plaatjes op. We vervolgden onze trip en na enkele kilometers ontdekte Marcel op een berghelling links van ons een Poolvosje. We hebben onze muzikaliteit in de strijd geworpen om Reintje te verleiden. Op ons gefluit kwam hij zigzaggend langs de helling naar beneden. Onderweg liep het door een steenslagveld waar een heleboel Kleine Alken zaten en die wachtten zijn komst natuurlijk niet af. Ze vlogen luidruchtig in grote groepen rond en kwamen daarbij zo laag over dat ik er wat plaatjes van kon maken. Uiteindelijk stond de vos op enkele meters van ons vandaan en we hebben hem verwend met wat de Kleine Jagers hadden overgelaten. Hij nam het met graagte aan. Het beestje verhaarde enorm en soms wentelde hij zich om en om in het steengruis, want dat jeukte natuurlijk. Nadat z'n honger was gestild verdween hij weer de helling op. Ik kan me voorstellen dat sommige lezers hun wenkbrauwen ophalen bij het lezen van dit verhaaltje. Wilde dieren bijvoeren, kan dat wel? Ik zie er geen kwaad in. Die vossen hadden net een schrale periode achter de rug dus als ik ze kon helpen weer wat vet op de botten te krijgen, waarom niet? Na dit avontuur werd het tijd om ons gezicht te laten zien in ons hotel. We sliepen in het Gjestehuset aan de rand van het dorp met uitzicht vanaf ons raam op een klif waar Kleine Alken broedden. Nadat we waren ingecheckt

zijn we de andere kant van het dorp gaan verkennen. Dat is een wetland gebied dat al behoorlijk ontdooid was. Er was al aardig wat open water en daarin vonden we twee paartjes Roodkeelduikers en een paartje IJseenden. We hebben de weg nog wat verder gevolgd de bergen in maar op zeker moment hield de weg er mee op. Tegen de hellingen zagen we een Bontbekplevier, Bonte strandloper en Sneeuwgorzen. De dagen daarop hebben we ons geconcentreerd op het vinden van Rosse Franjepoten want dat was duidelijk een van onze doelsoorten. Het lukte pas toen we van een lokale vogelaar hoorden waar we ze eventueel konden vinden. Prompt vonden we een vrouwtje Rosse en een dito Grauwe Franjepoot, allebei uiteraard in zomerkleed. De Kleine Jagers bleven ook onze aandacht opeisen. Min of meer in de berm van de weg zagen we een paring en het paartje trok zich van mijn voyeuristisch gedrag niets aan. Om de jagers nog wat meer te verwennen hadden we ook een smulworst voor honden gekocht. Zoutloos dus niet te ongezond. Het ging erin als koek en ik heb er weer schitterende plaatjes aan over gehouden. Het beest beet me als dank wel gevoelig in mijn vingers! De rest van de tijd hebben we ons nog vermaakt met plaatjes schieten van de Eidereenden en de Koningseiders die bij een hondenkennel zaten. Deze sledehonden zijn nogal luidruchtig en houden de Poolvossen op afstand dus is het hier veilig broeden voor hen.

Na veertien dagen kwam er helaas een eind aan ons arctische uitje. De terugvluchten leverde wat problemen op maar uiteindelijk landden we op Schiphol. Helaas was de plunjebaal van Marcel zoek. Die is twee dagen later keurig thuisbezorgd en zo kunnen we het hoofdstuk Spitsbergen nu definitief afsluiten.

[Details over deze reis kunnen belangstellenden terugvinden in een uitgebreide versie van dit verhaal wat ik later zal posten op de website van de VWG onder 'Forum' – 'Vogelvakanties'.](#)

Een reddingsactie voor jonge Pimpelmezen op landgoed Boekesteyn

Rob (R.G.) Moolenbeek

Dit jaar zocht het NIOO weer nestkastcontroleurs voor de landgoederen Schaep & Burgh en Boekesteyn. Daar hangen nestkasten waar gekeken wordt naar de invloed van mezen op de Eikenprocessierups. Zelf heb ik Schaep & Burgh weer voor mijn rekening genomen en voor Boekesteyn kon ik Jents de Visser uit Ankeveen strikken. Voor Arda van der Lee, die al haar 'eigen' kasten op Boekesteyn controleert waren deze extra 50 kasten iets te veel van het goede. Gelukkig had zij in de beginperiode ook de NIOO-kasten gedaan. Op 21 mei 2022 liepen we weer een rondje en bij kast

57 aangekomen zagen we dat deze een aan- en uitvliegopening bezat. Een Grote Bonte Specht [GBS] had onder het vlieggat een extra gat gemaakt. Niet voor de lol maar met het doel de jonge Pimpelmezen eruit te halen en op te eten. Toen wij controleerden waren nog 3 levende jongen aan de dans ontsnapt. Ze waren ca. 10-12 dagen oud. Wat doe je dan als controleur? De natuur zijn gang laten gaan of moeder Pimpelmees een handje helpen. We (met Jents Visser de controleur) besloten het laatste. In het GBS-gat heb ik een dikke stok gestoken. Ma Pimpelmees ageerde heftig op ons bezoek. De GBS kon nu niet

bij de drie overgebleven jongen komen. Twee dagen later had ik tijd om het gat wat beter dicht te maken. Bij aankomst zat ma Pimpelmees in de kast bij de jongen. Ze hadden het gered. Een op maat gezaagd plankje werd voor het GBS-gat geschroefd. De drie jongen zijn van een ring voorzien en een week later waren ze uitgevlogen. Jammer voor de GBS, maar die had al zeven andere jongen verorberd. Het zijn dus niet alleen de Boommarters die 'onze' kasten leeghalen, in bepaalde jaren weet ook de Grote Bonte Specht er raad mee.

Kast 57 met een invlieg- en uitvliegopening..., Boekesteyn, april 2022

Een tijdelijk vliegstick aangebracht in de spechtenopening

De spechtenopening weer dichtgetimmerd

Nestkasten controleren in 2022

De eerste stappen op de ladder

Gerard Overmars

Afgelopen seizoen mocht ik onder leiding en toezien van Ronald Beskers mijn eerste stappen zetten op de ladder richting het controleren van nestkasten.

Het was een bijzondere en mooie ontdekkingstocht die nog werd verrijkt door alle ervaring die Ronald, al lopend van nestkast naar nestkast, iedere week met mij deelde. Ik begreep al heel snel dat 'blauwe eitjes' iets was waar we ons op moesten verheugen. Dat bleek ook wel te kloppen. Wat een prachtig gezicht die Bonte Vliegenvanger en dan ook nog die oudervogel op het nest. Geweldig! Maar ook Kool- en Pimpelmezen en een Boomkruiper deden mijn vogelhart sneller kloppen. Verder het tellen van de jongen, voor een beginner niet eenvoudig als er 10 jonge vogels in zo'n kast zitten. Gaandeweg kreeg ik er meer handigheid in. Dat gold ook voor het beklimmen van de ladder als het ging om de soms wel erg hoog hangende kasten. Tel daarbij op het herkennen van de alarmroep van de oudervogels, de onverwachte vleermuis en

soms de tragedie van predatie van eieren en/of jonge vogels. U zult begrijpen dat dit allemaal voor mij een bijzonder mooie ervaring was.

Wat vooral mijn grote leermoment was is de kwetsbaarheid van onze natuur. Alles moet goed gaan wil een vogel zich van ei tot volwassen kunnen ontwikkelen. Die kwetsbaarheid is heel duidelijk te zien bij de aanblik van een nest verhongerde Koolmezen. Tekort aan voedsel veroorzaakt door klimaatveranderingen of een oudervogel die gepakt is wordt dan direct zichtbaar. Voor een aantal van jullie wellicht allemaal bekend, maar voor mij een nieuwe ervaring.

De opgedane kennis wil ik gaan gebruiken bij het ophangen en controleren van nestkasten op een ruim 100 jaar oude begraafplaats in Muiden gelegen aan de Vecht. Daar doe ik als vrijwilliger het onderhoud van graven en het groen.

Een nestkastcontroleur in actie (Kees Schouten) | Rob Moolenbeek

GEZOCHT VOOR 2023

Nieuwe nestkastcontroleurs

Binnenkort verschijnt weer het Nestkastverslag 2022 van onze nestkasten werkgroep. Helaas hebben enkele controleurs te kennen gegeven om te stoppen met hun onderzoek en daarom is de werkgroep op zoek naar nieuwe controleurs voor:

- Tergooi Ziekenhuis Blaricum, 31 kasten
- Visio Huizen, 51 kasten
- Crailo Huizen, 53 kasten
- Drakenburgh Baarn, 47 kasten
- Nieuwenoord Baarn, 170 kasten

Heeft u in het voorjaar enkele uren vrij dat is dit een hele leerzame en leuke bezigheid. U wordt wegwijs gemaakt door de vorige controleur dus ervaring is niet noodzakelijk. U kunt informatie krijgen bij Henny Meulenpas, tel. 0653890085 of nestkastteam@wvggooi.nl

*Paartje op zoek naar de nestopening,
Bunschoten, 9 juli 2017 | Wim Smeets*

*"Het mooie uitzicht is achter jullie, hoor!"
"Waar kijken jullie nou eigenlijk naar?"
(foto - redactie)*

Stoeltjes mee voor de Koningsdagvogel!

De gierzwaluwenexcursie in Huizen op 1 juli 2022

Aafke Yntema

“Het mooie uitzicht is achter jullie, hoor!” of “Waar kijken jullie nou eigenlijk naar?” Dit soort reacties krijgen we van voorbijgangers, terwijl we zitten te turen naar de gevels van de huizen aan de Zomerkade in Huizen, met inderdaad een prachtige zonsopgang boven het water achter ons. Wat we doen is snel uitgelegd: we kijken naar de Gierzwaluwen die in en uit de nestopeningen kruipen en in groten getale boven ons hoofd rondvliegen. Een heel erg geslaagde excursie, georganiseerd door Mieke Pieren-Olijhoek.

We gaan zo zitten dat we drie gevels in de gaten kunnen houden en uiteraard ook het luchtruim boven ons. Als je op een plek blijft zitten, dan is er tijd om het gedrag te observeren en om te luisteren naar wat Mieke te vertellen heeft over de levenswijze van de Gierzwaluw.

Eerst vertel ik nu iets over de observaties, daarna over de levenswijze.

We zien de luidruchtige giervluchten van groepen niet-broeders, ofwel zoekers, vlak langs de nesten. We kijken hoe de volwassen vogels zich in de nestopening wurmen als ze aankomen en hoe ze er min of meer uitvallen en dan wegvliegen als ze eruit komen. Ze vliegen soms zo vlak boven ons hoofd dat we hun vleugels horen suizen. Bij een volle krop is de vage witte keelvlak goed te zien, de witte veertjes staan dan een beetje uit. Soms vliegen er wel dertig rond. Ook zien we er eentje beide vleugels tegelijk helemaal omhoog doen om snel wat ongerechtigheden in het venkleed weg te pikken, zonder uit de lucht te vallen. Voortdurend horen we hun geroep, gegier! We genieten volop van hun spectaculaire vliegkunst.

Gierzwaluwen zijn ongeveer 100 dagen in ons land. Eind april arriveren ze. Tegenwoordig vaak iets vroeger, wat mooi uitkomt in verband met de vervroegde verjaardag van koning Willem-Alexander. Eind juli, begin augustus vertrekken ze alweer, richting Afrika.

Gierzwaluwen zijn geen echte zwaluwen. Zwaluwen zijn zangvogels. Gierzwaluwen niet, ze maken deel uit van een andere orde, samen met onder meer de nachtzwaluwen.

Gierzwaluwen zijn holenbroeders. Er wordt gebroed in holtes in (vooral oudere) gebouwen, heel soms in een holte in een boom. De jongen (2-3) blijven lang, ruim veertig dagen, in het nest. Ze oefenen hun vleugels in het nest door te fladderen. Door zich met hun vleugels op te drukken ontwikkelen ze sterke borst- en vliegspieren. Als ze uitvliegen zijn ze al helemaal zelfstandig en ze vliegen in een ruk door naar Afrika om te overwinteren. De ouders volgen iets later.

Gierzwaluwen zijn altijd op de vleugels, behalve als ze broeden, dan slapen ze op het nest. De niet-broeders slapen boven het IJsselmeer, op 3 kilometer hoogte. Halverwege de nacht gaan ze naar beneden, om te foerageren. Daarna gaan ze weer naar boven om te kijken wat voor weer het wordt. Dan beslissen ze waar die dag het beste gefoerageerd kan worden. Ze kunnen in de lucht slapen door afwisselend een hersenhelft uit te schakelen.

Gierzwaluwen jagen op wat je het plankton van de lucht (insecten) zou kunnen noemen. Ze verzamelen dat in hun krop tot een voedselbal. Die wordt eerst in stukjes en later in zijn geheel aan de jongen gevoerd.

*Gierzwaluw in vlucht, Texel, 15 juni 2022
Burg de Man*

Nestmateriaal wordt ook in de lucht verzameld en met speeksel aan elkaar geplakt. De gierzwaluwen komen jaarlijks terug naar meestal hetzelfde nest en plakken dan weer een randje op de nestkom, waardoor deze steeds rianter wordt.

Predatie bij de nesten is geen groot probleem, maar komt wel voor: katten en Eksters zijn de boosdoeners. Het aantal geschikte broedplaatsen staat onder druk door o.a. isolatie van woningen. Bij nieuwbouw kan er kunstmatige nestgelegenheid aangebracht worden. Er zijn speciale gierzwaluwnestkasten. En er is een vereniging: Gierzwaluw Bescherming Nederland: www.gierzwaluwbescherming.nl.

Als de zon bijna onder is, keren we allemaal huiswaarts, een stukje wijzer over deze prachtige en intrigerende zomervogel. Wat een genoegen was deze zwaluwexcursie, dankzij de deskundige en prettige begeleiding door Mieke!

Tips voor meer info over de Gierzwaluw: Op de website ‘Beleef de Lente’ was er dit jaar een gierzwaluwkast met camera. Als je zoekt op internet zijn er veel meer te vinden. Onder andere Gierzwaluw Swift Apus Essen, XJochemx.nl Ook het boek ‘De gierzwaluw’ geschreven door Remco Daalder (het beste natuurboek van 2014) is zeer de moeite waard.

Een dagje vogelen op Texel

16 april 2022

Karen Dijkman-Suik

Stille zaterdag, de dag voor Pasen, werd dit jaar voor de cursisten van de 'verdiepingscursus' een dag om stil te zijn van verwondering. Die dag gingen we op stap op Texel en de aanblik van de vele vogels was overweldigend. De Grote Sterns wisten met hun mooie vluchten te imponeren en wat luidt de lente meer in dan het geluid van Grutto's, Kieviten en Tureluurs?

De kragen werden hoog opgezet voordat we op de boot stapten. Het was koud en bewolkt. Elkaar snel gedag zeggen en net voordat we de auto instapten een bekend geluid. Daar zat een Zwarte Roodstaart uit volle borst te zingen. Wat een prachtig begin van de dag.

Bij de Mokbaai zagen we vanuit de auto de Bruine Kiekendief laag over het land jagen met zijn rustige vlucht en opvallende V-houding. Hier troffen we enorm veel soorten aan, waaronder de Groenpootruiter, de Rosse Grutto's en de Lepelaars. De meesten leden van de groep hadden de telescoop bij zich en al snel

hadden we ook de Eider, de Kluut en de Zilverplevier in de scoop. En op de valreep nog net even de Blauwborst!

In de omgeving De Waal liet een groep Kemphanen zich goed zien en ook de Veldleeuwrik liet zich vanaf grote hoogte horen om met zijn zangvlucht als een parachute naar beneden te komen.

Inmiddels kwam de zon goed door en volgden we de Waddendijk waar we onze kijkers richtten op de steltlopers van Dijkmanshuizen, Wagejot en Utopia.

De dag vloog voorbij en voordat we weer op de boot stapten wilden we toch nog bij de haven van Oudeschild kijken of

we de Zwarte Zeekoet konden spotten. Daar werd deze vogel, die noordelijk vanaf Denemarken broedt, eerder waargenomen. Het geluk was met ons, we konden hem perfect al duikend en zwemmend in de haven zien. Zo mooi in prachtkleed, geheel zwart met witte vleugeldekveren.

Waar we begonnen met een Zwarte Roodstaart, daar sloten we de dag af met een Zwarte Zeekoet.

Een perfecte dag met vele soorten op het mooie zonnige Texel, een dag met een gouden randje.

Zwarte Zeekoet, Texel (jong winterkleed), 28 april 2021 | Burg de Man

De foto's van Kees Maring

Wij (Marina en ik) wonen inmiddels ruim 30 jaar in Laren en hebben daar een vrij ruime tuin. Wij proberen zo natuurvriendelijk mogelijk te tuinieren. Ik fotografeer vooral landschappen (inclusief nachtelijke hemels als de bewolking dit toestaat) en vogels. Voor deze laatste groep is onze tuin een belangrijke vogelspotplek. 's Winters worden de vogels aangetrokken door een voedertafel in een zo goed mogelijke setting.

Alle getoonde opnamen in deze 'Vogeltreffers' zijn in deze tuin gemaakt. Het aantal soorten dat de laatste tijd voor mijn lens verschijnt, staat helaas onder druk vanwege oprukkende bebouwing en wat in onze omgeving vaak als 'tuinbeplanting' wordt beschouwd.

Groene Specht, mei 2022

Groenlingen, september 2020

Grote Bonte Specht, juni 2021

Keep, februari 2021

Putter, oktober 2020

Sijs, december 2020

Sperwer, april 2018

Spreeuwen, februari 2017

De Veldleeuwerik

Bert Roelofs

De Veldleeuwerik, met als wetenschappelijke naam *Alauda arvensis*, behoort tot de orde van de zangvogels en zoals te verwachten tot de familie van de leeuweriken.

Het is een vogeltje dat je op de Gooise heidevelden nog prachtig luid, helder en energiek kunt horen zingen, niet alleen vanaf de grond, maar ook vanuit de lucht. Tussen de heidestruiken blijft de leeuwerik vaak goed verborgen, maar dat gaat niet meer op als hij al zingend steeds hoger vliegt. Veelal blijven de mannetjes geruime tijd in de lucht fladderend hangen, alvorens stilzwijgend weer af te dalen. Ze zijn dan van verre hoor- en zichtbaar. Mijn indruk dat het wel elk jaar wat stiller wordt op die heide zie ik bevestigd in de trendgegevens. De aantallen broedparen van de Veldleeuwerik dalen in Nederland snel, want in de laatste 40 jaar kromp de populatie met ongeveer 90%. De heidevelden weten blijkbaar nog redelijke aantallen vast te houden, in veel graslanden is het treurig gesteld. Dat valt eigenlijk pas echt op als je tijdens de

buitenlandreizen in gebieden rondloopt waar je nog zo ongeveer struikelt over de Veldleeuweriken. Horen en zien vergaat je als er regelmatig een aantal tegelijk in de lucht hun territorium aan het afbakenen zijn. Ze houden van een ruim en open landschap met lage vegetatie. Verruiging van heiden en duinen is in hun nadeel. Eveneens geldt dit om in ons land al in de loop van het voorjaar weilanden kort te maaien. Buizerds, reigers en kraaien worden zo getrakteerd op fijn gemalen leeuwerikjes. Ook worden er nog steeds veel leeuweriken tijdens de trek in zuidelijker landen uit de lucht geschoten. Toen ik mijn eerste Veldleeuwerik zag in de Eempolders, dacht ik eerst een Kuifleeuwerik in beeld te hebben. Ik vind dat kuifje van de Veldleeuwerik namelijk best verwarrend. Kort erna kon ik op Lesbos constateren dat de kuif van de Kuifleeuwerik toch duidelijk groter is dan die van zijn neef.

De Veldleeuwerik is in ons land standvogel, maar een deel van 'onze' vogels overwintert meer zuidwaarts,

terwijl vogels uit noordelijker streken een zachtere winter weer bij ons kunnen doorbrengen. In voor- en najaar trekken vele Veldleeuweriken vaak groepsgewijs door via ons land. Ze zoeken hun voedsel bestaande uit insecten en zaden op de grond.

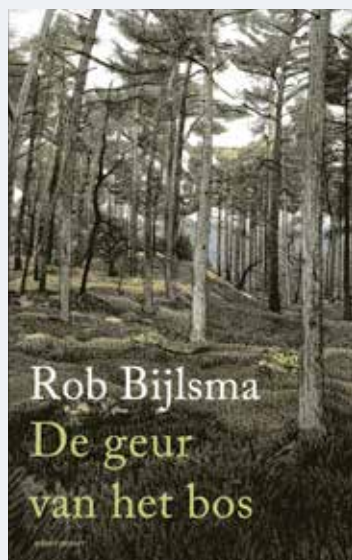
Aanpassingsvermogen

De Veldleeuwerik, die op de Rode Lijst de toevoeging 'kwetsbaar' kreeg, werd zo'n 40 jaar geleden nog ingedeeld bij de weidevogels. Daar kwamen toen de meeste meldingen vandaan. Door de recreatiedruk, de mesthuishouding plus de lage waterstand werd deze vogelsoort grotendeels verbannen van de koeienweiden en wordt hij nu nog alleen gezien boven enkele Gooise heidevelden. Een uitzondering hierop vormen de Eempolders, waar de vele natdras weiden en hooilanden blijkbaar nog broedgelegenheid bieden.

Hettema, H., 2022.
Een grutto-paradijs. KNNV
Uitgeverij, Zeist, 158
bladzijden, paperback,
ISBN 978 90 5011 876.
Prijs € 22,50.

Bijlsma, R., 2022. De geur
van het bos. Uitgeverij
Atlas Contact Amsterdam/
Antwerpen, 368 pagina's,
ISBN 978 904504 6662.
Prijs € 29,99.

Een grutto-paradijs

Weidevogelbeschermers aan het woord

Halbe Hettema

besproken door **Dick A. Jonkers**

Grutto's zijn populair en er zijn daardoor ook al heel wat boeken verschenen over deze vogelsoort. Het aantal fans van de Grutto is groot en hij heeft er dan ook legio onder weidevogelbeschermers. De auteur is een van hen. Het paradijs waarover hij zijn licht laat schijnen bevindt zich in een laagveengebied bij Idzega in Friesland, enkele kilometers zuidwestelijk van Sneek. Een aantal boeren heeft zich samen met andere belanghebbenden opgeworpen als weidevogelbeschermers. Zij zagen de noodzaak in om bij te dragen aan het behoud van de gruttipopulatie. Het belang van weidevogelreservaten, water, weidevogelzuivel en de inzet van een drone worden belicht. In het boek worden de belanghebbenden soms meermalen genoemd of komen aan het woord. Hun meningen of plaats in het project worden weergegeven. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij een collectief: de in

2006 opgerichte 'Gruttokring Idzega', waarin veehouders en vogelwachters een hoofdrol vervullen. Zij worden ondersteund door natuurbeheerders, het waterschap en jagers. Er wordt uitvoerig aandacht geschonken aan predatie, een verschijnsel dat veel ongenoegen oproept. Veel van het ecologisch onderzoek is verricht door biologen van de Universiteit Groningen. Een drone werd gebruikt om de nesten te lokaliseren.

De informatie over het aantal broedparen van de Grutto in het gebied is beperkt. Voor 2006 worden 428 legsels genoemd, in 2021 waren dat er nog maar 299. Helaas wordt nergens vermeld hoe groot de oppervlakte van het onderzochte gebied is.

En mooi initiatief was het invoeren van het zuivelmerk 'Weideweelde', dat de consument ervan bewust maakt, dat hij 'gruttovriendelijke' zuivel koopt.

De geur van het bos

Rob Bijlsma

besproken door **Dick A. Jonkers**

Een van de kenmerken van bos is dat het geurt. De schrijver neemt ons mee bij zijn onderzoeken naar vogels in dit leefmilieu, zowel in ons land als in Afrika. Zijn overtuiging is dat grondig en puur veldwerk een bijdrage levert aan kennis over vogels en ecologie in de breedste zin. Hij is een vermaard en gepassioneerd veldbioloog, voortgekomen uit de jeugdbonden voor natuurstudie, met veel publicaties achter zijn naam. Hierdoor geschraagd verkondigt hij al dan niet gevraagd zijn inzichten op natuurbeheer en -ontwikkeling. Geduld, voldoende tijd, gedrevenheid en doorzettingsvermogen zijn samen met het op de juiste wijze vastleggen van de verzamelde gegevens van belang om tot goede resultaten te komen. In de woorden van de auteur die veel in naaldbomen krom voor zijn roofvogelonderzoek, moet je hiervoor'

hars aan je handen' hebben gehad. Hij voelt zich verwant met het illustre gezelschap dat natuur als aandachtsveld heeft en beschouwt hen als zijn metgezellen. Voor het tot stand komen van deze publicatie maakte hij overwegend gebruik van artikelen die betrekking hebben op het door hem uitgevoerde veldwerk, uiteenlopend van anekdotes of van diverse soorten tellingen. Verder putte hij uit elders aanwezige kennisbronnen. Hij merkt op dat veldwaarnemingen door het ontbreken van een wetenschappelijk fundament merendeels een potentiële bron van verwarring, misverstand en kletspraat vormen.

De kern van het boek zijn de delen met hoofdonderwerpen. Degenen die het naadje van de kous willen weten, kunnen zich laven aan de ruim honderd voetnoten.

Doodeman, D., 2021.
Vogelaars (nooit)
uitgevogeld. KNNV
Uitgeverij, Zeist.
Paperback, 215 pagina's,
ISBN 978 90 5011.
Prijs € 22,50.

Vogelaars (nooit) uitgevogeld

Debby Doodeman

besproken door Dick A. Jonkers

Naar vogels kijken is een populaire hobby. De boeken over vogels zijn bijna niet aan te slepen. De auteur van dit boek, een enthousiast vogelliefhebber, raakte geïntrigeerd door vogelaars, die vogels min of meer gericht observeren. Zij wilde zich een beeld vormen van de personen die zich al dan niet beroepsmatig bezighouden met deze diergroep en besloot een onderzoek uit te voeren. Zowel fanatiekelingen als minder fervente vogelaars werden met succes benaderd. De respons met 1174 (!) vraagsprekken was zo groot, dat er bijna een dekkende verspreidingskaart van Nederland kon worden gemaakt met de woonplaatsen van de deelnemers aan het onderzoek. Van de meeste van hen zijn op een achttal pagina's verspreid aaneengesloten series mini-portretfoto's afgebeeld. Helaas bevinden er zich daartussen nogal wat, die niet goed tot hun recht komen. Wanneer iemand in een

tekst wordt genoemd en als daarbij een nummer staat, correspondeert dat met het getal bij de portretten. Circa honderd interviews schetsen de achtergrond van de betreffende personen en de dingen waar hij of zij zich mee bezighoudt of heeft gehouden. Soms worden er tips gegeven, of hoogtepunten gedeut. Zo waren er nog veel meer onderwerpen die een gepaste plek nodig hadden. Er is gepoogd om alles onder te brengen in een goed lopend geheel. De hoofdstukken hebben interessante titels, waaronder 'Waarom gaan we eigenlijk vogelen?' Wie hierover en nog veel meer inspiratie wil opdoen, zal in het boek heel wat gegevens van zijn gading vinden. Dit alles is met veel passie en oog voor details tot stand gekomen. Het laatstgenoemde heeft wel tot gevolg dat er veel cijfers worden gebruikt en nogal wat gegevens zijn ondergebracht in grafieken, diagrammen en andere figuren.

Boele, A., J. van Bruggen,
B. Goffin, M. Kavelaars, E.
Kleyheeg, K. Koffijberg,
J. Schoppers, C. van
Turnhout, J. Vergeer & D.
Jansen, 2022. Broedvogels
in Nederland in 2020.
Sovon-rapport 2022/05.
Sovon Vogelonderzoek
Nederland, Nijmegen.

Broedvogels in Nederland in 2020

Arjan Boele en anderen

besproken door R.G. (Rob) Moolenbeek

In mei 2022 verscheen een buitengewoon leesbaar en interessant rapport bij Sovon over de voor- en achteruitgang van broedvogels in Nederland. Natuurlijk zijn de zeldzame soorten het eerste waar je naar kijkt, maar ook de gewone Huismus, de Putter en vele andere soorten worden behandeld. Helaas kent ons werkgebied geen landelijk zeldzame soorten meer. Die zijn hier al jaren geleden uitgestorven.

Ik denk dan aan bv. de Wulp en het Korhoen, maar er zijn er meer (Patrijs en Zomertortel). Er zullen nog wel meer soorten gaan volgen. Toch komen er ook vogels bij en sommige van die soorten doen het zelfs erg goed. Het rapport is gratis te downloaden op de web-pagina van Sovon [<https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/20486>] dus meer vertel ik er niet over. Bekijk het!

Wat was interessant in de vogelbladen?

Samengevat door Paul Keuning

Domphoorn jrg. 56(2), juni 2022

Tijdschrift van Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden.

Paul van der Waal schetst met woorden een treffend portret van de Purperreiger, de vogel van warmte, water en moeras. Beschermen zet zoden aan de dijk, dat geldt zeker voor de Purperreiger. Hans de Braal schotelt ons een fraaie fotoreportage voor van de vogels van de Camargue.

Tringa jrg. 45(1), maart 2022

VWG Schagen e.o. De Tringiaan in een nieuw jasje dankzij grafisch ontwerper Annet Dekker. De foto's komen nu beter tot hun recht. Jaap Beers meldt dat er in de kerktoeren van Schagen nestruimte voor de Slechtvalken is gemaakt. Leuke waarnemingen in het gebied waren een Roodkeelduiker in het meer bij Dirkshorn, een Roerdomp pal voor het zwembad van Schagen en een Raddes Boszanger op de Hondsbossche Zeewering.

De Gierzwaluw jrg. 60(1), juni 2022

VWG Amsterdam. Met een grotendeels nieuwe redactie is er extra aandacht voor opmaak en foto's. Vooraankondiging van de in september te verschijnen Vogelatlas Amsterdam, waar 137 tellers en 60 soortbeschrijvers aan gewerkt hebben. Jacques Gregoire was in de herfst in Zweden aanbeland op zijn voettocht naar de Noordkaap. Terwijl hij noordwaarts wandelt door eindeloze dennenbossen

komen groepen Kraanvogels hem tegemoet. Maar 1500 kilometer eentonige dennen is hem wat teveel, Gregoire zet zijn tocht voort via Noorwegen. Frank van Groen meldt dat bij de laatste slaapplaatstelling van Halsbandparkieten de aantallen niet sterk gegroeid zijn. Het aantal van 580 Grote Alexanderparkieten in het Oosterpark was een nieuw record. Teun van Dijk verzamelde de gegevens van alle roofvogels en uilen in de regio Amsterdam. Alleen het aantal Bruine Kiekendieven was toegenomen, na een matig muizenjaar bleven de andere jagers stabiel of gingen in aantal achteruit.

De Kruisbek jrg. 65(2)

Vogelwacht Utrecht. Han van der Kolk 'Monitoring van een kolonie Gierzwaluwen in Zeist gedurende 25 jaar'. Met aantekeningen van J.B.M. Frencken uit Hilversum over de periode 1946-1989, aangevuld met de eigen telling van nesten van 1995-2020, kon een trend vastgesteld worden die licht negatief was. A. Loof had een onverwachte bezoeker op de wintertafel: een Europese Kanarie. Toon Vernooij legt in woord en beeld de waarneming vast van een Rosse Franjepoot in een plasje langs de A12 bij Ede.

De Kruisbek jrg. 65(3)

René de Waal doet alle spelers op het toernooiveld van de Kempphaan uit de doeken: van de 'saaie' vrouwtjes en de fraai gekraagde honkmannen met daarom heen de satelietmannetjes en de genderneutrale 'faar'. Die laatste zijn feitelijk man met het verenkleed van vrouw. Door onopvallend rond te sluipen, nemen zij een deel van de paringen voor hun rekening. Slim toch? Verder maakt het actuele nieuws melding van het niet doorgaan van een gepland Roofvogelpark in Bunschoten. De ChristenUnie was het eens met de stelling dat roofvogels niet gebruikt moeten worden voor een show.

De Kieft jrg. 46(1), maart 2022

Blad van de Zaanse Vogelbeschermingswacht. Martien Roos liep wat achter met het overzicht voor Sovon van Blauwe Reigers, daarom nu een overzicht van de laatste zeven jaar, waarbij 2021 een matig jaar was. Els Floris en Kees de Jager zetten de feiten op een rijtje van maar liefst 45 jaar Winter-watervogels tellen. Opmerkelijke verschuivingen bij het vergelijken van de soorten in de periode 1976-1989 en de jaren 2011 tot 2022.

	jaren 80	2011-2021
Grauwe Gans	65	16.830
Nijlgans	2	996
Krakeend	52	1.775
Wilde Eend	6.385	3.129
Tafeleend	1.325	53
Grote Zaagbek	137	12
Meerkoet	14.843	3.861

Grote veranderingen in vogelpopulaties in de Zaanstreek

De Grauwe Gans jrg. 38(1), april 2022

Vogel- en Natuurwacht Flevoland. Frank Haven 'Slaapplaatstellingen Blauwe Kiekendief in Flevoland'. Net als de andere kiekendieven houdt de Blauwe van open landschap en grote moerasgebieden, waar ze jagen op woelmuizen en kleine zangvogels. De landelijke trend is nog steeds dalend, overwinteren doen ze wel in Flevoland, zelfs met tientallen tegelijk

op een beperkt aantal slaapplekken. Wim Sluis doet uit de doeken waarom de dijken langs het Ketel- en het Vossemeer grote aantrekkingskracht op hem uitoefenen: een vogelgebied dat je nooit teleurstelt, getuige zijn indrukwekkende soortenlijst.

De Grauwe Gans jrg. 38(2), aug 2022

Renze Borkent schrijft een positief verhaal over Floriade Expo 2022 in Almere. Er is echt veel te zien op de 90 ha, ook al moest bij aanvang 10 procent van de planten nog een plekje krijgen. Vooral de afdeling 'Wilde Weelde', een bos dat nu al 50 jaar oud is, biedt een weldadige rust met zang van diverse bosvogels. Ton Eggenhuizen, die samen met Henk Koffijberg al twintig jaar Knobbelzwanen observeert en telt, doet toch weer nieuwe ontdekkingen: wist u dat de Poolse vorm grijsroze poten heeft en de 'normale' Knobbelzwaan grijsblauwe? Tegen de verwachting in, is de Poolse variant vrij algemeen. Ik blijf het boeiend vinden om de vier pagina's recente waarnemingen door te nemen. Met op een rij o.a.: de Kwak, het Woudaapje, de Roodhalsfuut, een Slangenarend, een Steppekiekendief en een Roodmus, stel je toch vast dat Flevoland een interessant vogelgebied is.

Sovonnieuws jrg. 35, maart 2022

In dit nummer: Ooievaarskinderen tellen. Potentiële nieuwe broeders, waarbij verwachtingsvol de Zwarte Ooievaar, de Grote Zaagbek en de Provençaalse Grasmus genoemd worden. Verder reportages over de Oeverzwaluw, waarvan het aantal stabiliseert rond de 15 duizend en over onze diertuinreiger de Kwak. Viroloog prof. Thijs Kuiken maakt zich ernstig zorgen over de gevolgen van de huidige uitbraak van hoog-pathogene vogelgriep voor wilde vogels. Met name bij roofvogels kan je een groot effect verwachten.

Sovonnieuws jrg. 35, juni 2022

Noordse Sterns zijn echte globetrotters, waarbij Nederland zich op de zuidelijke grens bevindt. Kleurring-onderzoek door o.a. Maja Roodbergen toont aan dat deze migratiekampioen behoorlijk trouw blijft aan zijn geboortegrond. Nog zo'n volger van de zon is de Rosse Grutto. M. Kavelaars volgde ze met een gecoördineerde groep van 13.000 tellers tot op het zuidelijkste puntje van Z-Afrika. Rob Buiten van Sovon leidt mereltellers op 'Zoeken voor gevorderden', de nesten zijn namelijk vaak goed verstopt.

't Zwaalfje jrg. 11(1)

VWG Berkelland. De wijzen komen uit het oosten, uilen dus ook. De uilenwerkgroep had het druk om alle broedsuccessen en het ringen bij te houden van Kerk-, Steen- en Bosuil. Een interessant nummer daarom, maar het succes is bij de Kerkuil na koude niet gegarandeerd en als er daarna weinig muizen zijn, wordt het moeilijk. Ondanks 9 eieren eind mei '21, waarvan er 6 uitkwamen, hebben 4 jongen het juveniele stadium niet overleefd. De Bosuil kreeg twee jongen die op een gegeven moment dood in de kast lagen. Dezelfde Kerkuilen zijn hierna in de Bosuilenkast in augustus nog aan een nieuw nest begonnen.

Limosa jrg. 95(1)

Tijdschrift van de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) en Sovon. Verkeersslachtoffers onder de vogels. Was dit in de jaren 70 een actueel thema van onderzoek (Dick Jonkers was hier toen bij betrokken) hierna is het wat uit de belangstelling geraakt, totdat Kees Schreven en Youri van der Horst recent tellingen verrichtten langs de Nijmeegsebaan (N842). Volgens de beproefde methode van frequente tellingen op een vast

traject, werden op de vier kilometer tussen Groesbeek en Nijmegen alle vogel- en zoogdierslachtoffers geteld. De laagvliegende park- en tuinvogels: Merel, Kool- en Pimpelmees, Roodborst, Zwartkop en de Vink werden vaak als slachtoffer aangetroffen. Ook de Houtduif legde in de buurt van oud loofbos vaak het loodje. Wat is eraan te doen? Op deze weg door heuvelachtig terrein, werd aangeraden de plekken langs de weg op te hogen, want waar de weg al meer dan een meter boven de omgeving uitsteekt werden juist veel vogels geschept door een auto. Jeroen Nienhuis bestudeerde de samenhang tussen de activiteit van regenwormen en de eileg van de Kievit. Geconcludeerd werd dat bij een stijging van temperatuur, regenwormen zeker 's nachts bovengronds foerageren. Deze extra energiebron werkt stimulerend op de vervroeging van het legbegin van de Kievit.

Dutch Birding jrg. 44(2)

Beschrijvingen van een op de Azoren waargenomen Australische Grote Pijlstormvogel en van een Witkinstormvogel. Voor die laatste vogel moet je wel een boot huren, die je 240 km westelijk van Ierland brengt. Er wordt een broedgeval gemeld van de Madeiragierzwaluw bij Porto. Waarnemingen dicht bij huis: A. Boele zag een Bruine Gent bij Lopik. Christiaan Brinkman noteerde een Bergkalanderleeuwerik, nota bene op Rottumerplaat!

Vogels jrg. 42(2), Lente

Het blad van Vogelbescherming Nederland staat weer bomvol pakkende vogelreportages. Een greep uit de inhoud: Wapenfeiten van 'Een jaar vogels beschermen'. In de Noordzee is de Bruine Bank beschermd gebied geworden. Er is een rechtszaak aangespannen tegen de uitbreiding van het vliegveld van Lissabon in de Taagmond. Van belang voor de trekkende Grutto's. Het 'Aanvalsplan Grutto' wordt breed omarmd. Bij de Merel, 'vogel van het jaar', wordt ingegaan op de bijzondere tweetonige zang. Doe mee en houd hun foeragegedrag in de gaten! Verder interessante achtergrondinformatie over Kraanvogels. Dansers van geluk.

‘Kijkje in de kaart’

Vogelmomenten op de Hoorneboegse heide

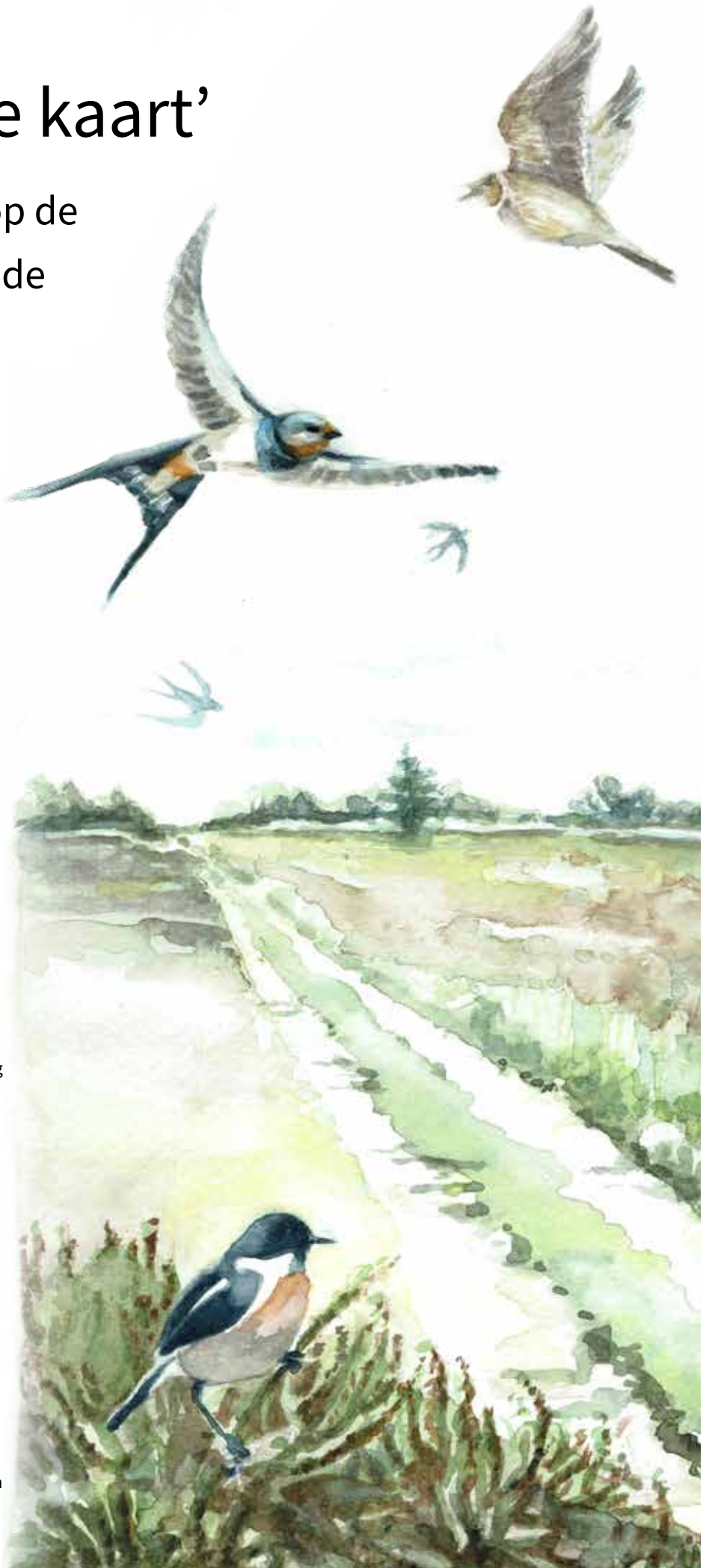
Sylvia Vermaas

Op de Hoorneboegse heide heb ik vogels leren kijken. Ik kwam daar jarenlang elke dag voor wandelingen met onze hond. Voordat je op de hei bent, loop je eerst door een stukje bos. Ik hou van de geur van bosgrond. Ik woon nu in Amsterdam, maar als ik weer eens in Hilversum ben, ruik ik het meteen. Onze hond scharrelde dan altijd voor mij uit. Totdat we bij de rand van het bos kwamen, dan voelde hij ineens de ruimte en rende de hei op. Het is heerlijk om zo ver te kunnen kijken terwijl het zachte ochtendlicht nog over de hei ligt.

In het bos was ik dan al meermalen Roodborstjes, Merels en Vinken tegengekomen. Vaak zat zo'n Roodborstje op ooghoogte op een tak, mij recht aan te kijken, voor niets bang. Maar het leukste is eigenlijk, dat je ze zomer en winter kunt horen babbelen of voluit zingen. Ik geniet daar net zo van als van het gezang van de Merel. Merelliedjes in de avondschemering, daar gaat mijn hart van open. In de winter, als het gesneeuwd had, was het pad en de bosgrond ernaast nog niet belopen en prachtig egaal wit. Dan zag je soms hoopjes omgewoelde bladeren, bruine vlekjes in het wit. Eerst snapte ik dat niet, totdat ik een Merel in zo'n hoopje zag schoffelen. Op zoek dus naar een ontbijtje.

Het was niet toevallig dat in de eerste tijd toen we daar woonden, mijn oog viel op een aankondiging van de Vogelwerkgroep voor een introductie cursus 'Vogels kijken'. Daarmee ging een wereld open en ontdekte ik bijvoorbeeld ineens Boomklevers op mijn wandelrondjes. Die waren er natuurlijk altijd al, maar wat je niet weet, zie je ook niet.

Er hing een nestkastje, vrij hoog tegen een boomstam, die een Boomklever voor eigen gebruik aan het klaarmaken was. Het gat was namelijk te groot. Dagen achtereen is hij aan het metselen geweest.

Boomklever metselt nestkastje dicht om het geschikt te maken voor eigen gebruik | Sylvia Vermaas

Vakkundig werd er een ring van klei-achtige propjes om de opening geplakt, zodat die steeds kleiner werd. Tot de juiste maat was bereikt, toen werd het stil. Tijd om te broeden.

Op de hei begon ik ineens de Roodborsttapuit te ontdekken en leerde zijn geluid van tegen elkaar ketsende steentjes te herkennen. Ik hoorde sinds lange tijd weer het getierelie van een Veldleeuwerik, die ik herkende van lang geleden, toen ik in de Bollenstreek woonde. Het ultieme zomergeluid! De laatste jaren kon ik hem niet meer ontdekken. Ik ben bang, dat de nestjes op de grond te vaak verstoord zijn door de vele mensen en loslopende honden op de hei.

De groepjes die ik lang niet kon thuisbrengen, bleken Graspiepers te zijn. Ik zag verder biddende Torenvalkjes, Goudvinken, Boomkruipertjes, Zanglijsters, Houtduiven, Grote Bonte Spechten en Eksters. En Zwarte Kraaien met luid roepende jongen dansend om hun ouders heen: honger! Een keer een Zwarte Specht, die nog steeds tegen de boomstam hing, toen ik snel naar huis was gelopen om mijn fototoestel te halen! Een buizerdnest werd ontdekt in de Douglas dennen, maar helemaal verguld was ik met een roepende Ransuil. Die liet zich een aantal avonden achter elkaar, notabene in de conifeer achter in mijn tuin, horen. Op de Bussummerheide zag ik de Groene Specht. Die had ik op de Hoornbeog al eens gehoord. Dat vond ik toen al een mooie ontdekking! Daar zag ik voor de tweede keer een Tapuit (de eerste keer was op Schiermonnikoog).

Waar ik elk voorjaar naar uitkijk, is de terugkomst van de Boerenzwaluwen. Wat

een prestatie om de trek weer overleefd te hebben. En wat een fantastische vliegers, scherend over de hei. Dat was voor mij altijd rond 20 april, de verjaardag van mijn moeder. Zij overleed op 24 april 2007. Het jaar daarna ontdekte ik mijn eerste Boerenzwaluw boven de hei cirkelen uitgerekend op 24 april. Ik kan het niet helpen, ineens hechtte ik nog meer waarde aan die datum. Zo ben ik jaren vogelmomenten aan het verzamelen geweest op de Hoornbeogse hei. Voor veel vogels was het mijn eerste keer, dat ik ze zag. Ik kreeg meer gevoel voor het soort vogels dat ik kon gaan zien. Wie in welke biotoop thuishoort. Doordat mijn wandelingen een combinatie waren van bos en hei, had ik altijd kans op een grote verscheidenheid aan vogels. Dat maakt de Hoornbeogse hei, maar vanaf toen eigenlijk elke hei met bos, voor mij zo'n heerlijke vogelkijkplek. De Hoornbeogse hei vooral natuurlijk omdat ik er elke dag kwam en ik het in elk seizoen meemaakte, alle momenten van de dag. Ik genoot er elke keer weer van. Ik leerde het echt kennen. En met een verrekijker kun je in zo'n gebied alles echt makkelijk naar je toe halen, in tegenstelling tot bijvoorbeeld het vinden van vogels op het water of bij strand en zee. Dat lukt toch veel minder goed met alleen een verrekijker. Tijdens excursies snapte ik dan ook de toegevoegde waarde van een telescoop. Ik merkte ook, dat ik niet zomaar meer afwachtte wat ik te zien kreeg, maar bewust ging kijken naar de vogels, waarvan ik inmiddels wist dat ze er konden zitten en wanneer. Vanaf toen heb ik veel meer prachtige vogelkijkgebieden gevonden, maar die hei met bosrand blijft bijzonder.

Een Merel mannetje schoffelt in de sneeuw tussen de bladeren op zoek naar een ontbijtje | Sylvia Vermaas

(links) Hoornbeogse Heide mannetje Roodborsttapuit, Boerenzwaluwen en Veldleeuwerik | Sylvia Vermaas

Zwarte Wouw, Spanje Tarifa, 25 april 2021 | Burg de Man

Rode Wouw met diep gevorkte staart, Koningsbosch - Trektelpost 'Aan de Majoor' (LI), 30 augustus 2022 | Anja van Halbeek

*Rode Wouw, Herkenbosch - Roerdal (LI), 11 augustus 2021
Anja van Halbeek*

*Rode Wouw, Nationaal Park de Meinweg - Wolfsplateau (LI), 14 oktober 2021
Anja van Halbeek*

Voorjaarsweekend Zuid-Limburg 22-24 april 2022

Kees Tegelberg

Voor het voorjaarsweekend togen 30 enthousiastelingen naar Epen in Zuid-Limburg. Dit was vijf jaar geleden voor het laatst de bestemming voor het weekend geweest. Van vrijdag 22 tot en met zondag 24 april zouden er mooie excursies plaatsvinden, waarbij voor wat betreft vogels in die omgeving altijd wel verrassingen te verwachten waren.

De groep was over drie teams verdeeld, met elk twee excursieleiders. De excursieprogramma's per team waren op elkaar afgestemd, zodat we niet allemaal tegelijk dezelfde route zouden lopen. Dat was ook niet zo'n probleem, want Zuid-Limburg is groot genoeg om elkaar niet tegen te komen. Via een Whatsapp-groep hielden de teams elkaar op de hoogte wat waar gezien werd. Al snel werden de eerste leuke waarnemingen van Rode Wouw, Grote Gele Kwikstaart, Sperwer en zelfs een vroege Sprinkhaanzanger gedaan!

Hoofdbestemming was toch wel het Geuldal, waar het riviertje De Geul doorheen meandert, met in de bochten

vaak steile wanden. In het dal was een paartje Torenvalken nadrukkelijk aanwezig met hun 'kie-kie-kie'.

Al wandelend passeer je grasland en verspreid over het dal, bomen, struiken en paden. Hier is van alles gezien.

Onder andere Grote Gele Kwikstaart, Zwarte Roodstaart, Tuinluiter, Grasmus, Staartmees, Kievit, Appelvink en Graspieper. Verder de eerste Gierzwaluwen! Er werd niet alleen naar vogels gekeken, maar ook planten en vlinders kregen onze aandacht.

Behalve het Geuldal werden ook het Gulpdal en het Vijlenerbos bezocht. In dit laatste bos zaten veel Grote Bonte Spechten en werden de Boomkruiper, het Goudhaantje en de Fluiter gezien. Een avondexcursie in dit bos leverde helaas maar één Houtsnip op, die door slechts een enkeling werd gezien.

Een belangrijke bestemming was Plombières, net over de grens in België. Hier vond in het verleden winning van looderts en zink plaats. Het heeft een zinkrijke bodem, met een eigen,

zinkminnende vegetatie, zoals het zinkviooltje. Het belangrijkste doel was echter het spotten van de Waterspreeuw, die daar zou broeden. Die zat er inderdaad. Iedereen heeft de vogel, soms zelfs een paartje ervan gezien. Wat een leuke vogels! Op zondag besloten twee teams het verderop te zoek; namelijk de Maasplassen bij Itteren. Dit is een totaal andere omgeving, met steltlopers en eendachtigen. Ook werden hier een IJsvogel en een overvliegende Zwarte Wouw gezien.

Het was een fantastisch weekend, mede dankzij het weer. Drie dagen zon, af en toe wat bewolking en geen regen. Die viel pas op maandag! Er zijn in totaal 97 soorten waargenomen. Een mooie score.

Met dank aan het organiserend comité.

Beklimmen van een nestboom door Harry de Rooij | Hanneke Cusell

Op de bres voor roofvogels

Roofvogelwerkgroep in actie

Hanneke Cusell

Als ik op een zondagmiddag eind juni in Bikbergen bij de Douglassparren aankom, is Harry de Rooij al halverwege de stam op weg naar het nest van een paartje Sperwers. Een aantal leden van de Roofvogelwerkgroep van de VWG het Gooi e.o. wacht de ontwikkelingen op veilige afstand af.

Het nest zit ongewoon hoog, op zo'n 22 meter; meestal zit het op de helft daarvan. Als Harry bij het nest is aangekomen, komt er even later een goed gesloten en gezekerde tas naar beneden met daarin vier jongen. Hanneke Sevink gaat op een uitgespreid kleed zitten, maakt de tas open en haalt de jongen er een voor een uit, heel voorzichtig. Ook een takje dat een van de jongen in zijn klauw heeft, wordt er heel behoedzaam uitgehaald. Bij een ander jong kleven stukjes eierschaal in zijn veren. Hanneke oppert dat het misschien om een prooi gemaakte Merel ging, die een ei droeg. De jongen worden naast elkaar gelegd.

Daarna wordt, te beginnen met het grootste jong, eerst de vleugellengte gemeten. Daaruit is af te leiden hoe oud het jong is. Vervolgens wordt het gewogen; aan de hand van het gewicht kun je zien of het een mannetje of vrouwtje is. Dat is van belang voor de ringmaat. Tot slot wordt er gekeken of de krop wel of niet leeg is. Het blijken allemaal mannetjes te zijn van ongeveer 18 dagen oud. Eigenlijk net op tijd om te ringen, want twee dagen later zouden ze al in staat kunnen zijn om in de boom te springen. Hanneke vertelt dat veel nesten met allemaal of voornamelijk mannetjes duiden op een mogelijk minder goed jaar qua voedselaanbod. Omdat vrouwtjes groter zijn en meer voedsel nodig hebben, is het bij een beperkt voedselaanbod gemakkelijker om mannetjes groot te brengen.

Ze zien er aandoenlijk en vertederend uit. Met hun ongeveer 140 gram zijn ze maar klein vergeleken met andere roofvogels.

Ze geven geen kik en lijken alles gedwee en rustig te ondergaan. Volgens Hanneke is het ook heel belangrijk dat je zelf heel kalm blijft. Even later worden ze voorzichtig terug in de tas gezet, de tas wordt gesloten en gaat omhoog de boom in, waar Harry ze in het nest legt. Al gauw horen we daarna de ouders roepen. Voor ons een teken om de ringplek te verlaten en ze weer alle rust te gunnen.

Speuren naar nesten

Op de terugweg legt Helen Goote uit hoe ze het nest heeft gevonden. Elke keer is dat weer speurwerk, want Sperwers gebruiken bijna nooit oude nesten. Ze vindt het nest al in april door te letten op sporen

op de grond: kalkspetters en veertjes van geplukte prooien. Toename daarvan laat zien in welke richting je het nest moet zoeken. Ook helpt het als je de ouders ziet rondvliegen en ze tijdens het baltsen naar elkaar roepen. Als het nest eenmaal is gevonden, kun je het broedproces in de gaten houden. Het vinden van een ruiveer duidt erop dat het vrouwtje aan het broeden is. Verse prooiveertjes, het mannetje dat roept dat er eten komt en als je het mannetje de prooi aan het vrouwtje ziet geven duiden erop dat het goed gaat. Vervolgens is witte poep onder het nest het eerste teken is dat er jongen zijn geboren. De poep is wit door de kalk uit prooiotjes die helemaal verteerd worden.

Jonge Sperwer | Hanneke Cusell

In het begin zijn het heel kleine poepjes, maar later worden het krachtige flatsen die ook steeds verder van het nest terecht komen. Een meter verder betekent dat de jongen ongeveer een week ouder zijn. Al eerder, in maart, ben ik met Dick de Graaf meegefietst naar het Spanderswoud, waar hij roofvogelnesten inventariseert. Voor het vastleggen van de locaties van de nesten wordt vaak GPS gebruikt. Dick gebruikt echter ogen, oren, ervaring en de locaties van vorige jaren en maakt dan nestkaarten per vogelsoort waarop waarnemingen worden vastgelegd. Onderweg vertelt Dick van alles over onder andere Torenvalk, Slechtvalk, Havik, Buizerd en Sperwer, allemaal standvogels die in dit gebied voorkomen, met allemaal hun eigen manier om nestgelegenheid te creëren.

Zo leer ik dat roofvogels alleen takjes gebruiken om een nest te bouwen. En dat valken zelf geen nesten maken; ze gebruiken vaak een bestaand nest van een Zwarte Kraai of Buizerd of een aangeboden nestkast.

Havik en Buizerd bouwen hun nest in naald- en loofbomen. Mannetje en vrouwtje bouwen samen en bouwen soms aan meerdere (bestaande) nesten. Waarom ze uiteindelijk een bepaald nest kiezen om te gebruiken, is Dick onduidelijk.

De Wespendif, die in mei uit Afrika terugkomt, doet het weer anders. Hij bouwt meestal op een nieuwe locatie een nieuw nest van loofhouttakken met het blad eraan. Wanneer er dan al blad aan de boom zit, zijn deze nesten bijna onvindbaar. In de winter is een typisch

Wespendifnest wel zichtbaar, vanwege het dorre blad dat erin blijft zitten. Op een aantal plekken staan we stil om te kijken of er misschien vogels op de Omroeptoren van Hilversum zitten. Dick vertelt dat Raven hun nest bouwen van takken, touw, plastic, wol en dergelijke. Tot 2019 heeft een paartje Raven een paar jaar in het Spanderswoud gebroed en daarna twee jaar succesvol op de Omroeptoren. In 2021 begonnen ze met de bouw van een nest bovenin de mast van deze toren op ongeveer 180 meter hoogte. Dat is er tot twee keer toe uitgewaaid. In april dit jaar vond Dick het nest van het ravenpaar in een boom in het Spanderswoud. Kort erna is het nest met eieren eruit gewaaid en was voor dit paar het broedseizoen voorbij.

Achteruitgang en bedreigingen

Met een aantal soorten zoals Visarend, Zeearend en Slechtvalk gaat het goed. Met een groot deel van de roofvogels gaat het echter niet goed. Het jaar 2022 lijkt helemaal een dramatisch jaar te worden. Zo had Helen vorig jaar nog 17 gebieden met nesten, waarvan de jongen op 15 nesten geringd zijn. Dit jaar waren er maar vier nesten waarvan er op drie de jongen geringd zijn.

Hanneke legt uit dat de geleidelijke achteruitgang vooral veroorzaakt wordt door een aantal grote tendensen: veranderingen in het beschikbare voedsel, het gebruik van gifstoffen (insecticiden, vlamvertragers, PFAS) en de afname van leefgebied door het kappen van nestbomen.

Zo zijn de prooivogels van de Havik - zangvogels in het bos van 50 tot 500 gram - enorm in aantal afgenomen omdat er minder voedsel beschikbaar is: er blijven bijvoorbeeld geen graankorrels meer liggen en aan maïs hebben ze niets. Door gifstoffen in bijvoorbeeld insecticiden is in 60 jaar tijd 80 tot 90% van de insecten verdwenen. Daardoor zijn er steeds minder zwaluwen en andere insectenetende vogels en dus weer minder voedsel voor de roofvogels. Bovendien hopen alle gifstoffen zich ook op in de roofvogels.

Door het kappen van bomen verdwijnt er leefgebied. Veel kappen lijkt de mode. Dit komt onder andere door de belangen van de houtkapindustrie en door de bosvisie van het ministerie van LNV, die ervan uitgaat dat naaldhout 'fout'

Met en wegen jonge Sperwers door Hanneke Sevink | Hanneke Cusell

bos is en vervangen moet worden door ander bos. Verder zijn boswachters van terreinbeheerders door hun vele taken vaak niet meer op de hoogte waar de nesten zitten of dat het om belangrijke foerageergebieden gaat. Verder worden voor roofvogels belangrijke bomen regelmatig gemarkeerd om te worden gekapt.

Naast deze grote tendensen zijn er ook oorzaken van meer tijdelijke aard die bepalen of het een goed of slecht broedjaar is, zoals de huidige vogelgriep. Mogelijk speelt ook predatie door de Boommarter een negatieve rol. Vaak is het ook niet duidelijk waardoor een nest mislukt.

Een bedreiging van andere aard zijn de roofvogelshows en het leeghalen van nesten voor de handel. Roofvogel- en uilenshows lijken zo leuk en interessant en worden vaak gegeven onder het mom van voorlichting. Wanneer die al wordt gegeven, is de informatie meestal onjuist. De roofvogels kunnen geen eigen keuzes maken en zitten voor het grootste deel van de tijd in een te klein hok of met een kort touwtje vast aan een blok. Door de shows willen mensen soms zelf graag een roofvogel of uil hebben. Daarvoor worden vogels in gevangenschap gefokt, maar er worden ook nesten leeggehaald.

Organische werkgroep

De Roofvogelwerkgroep Het Gooi/Utrecht is volgens Hanneke een organisch geheel. Een deel is lid van de Vogelwerkgroep het Gooi en omstreken. Anderen zijn lid van bijvoorbeeld de Vogelwerkgroep Utrecht, het IVN of de landelijke Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN). De kern van actieve mensen bestaat vooral uit inventariseerders en daarnaast een aantal klimmers en ringers.

Sinds 1998 doet de Roofvogelwerkgroep gericht onderzoek naar roofvogels: men zoekt en inventariseert nesten, volgt het broedsucces en als het enigszins mogelijk is worden de eieren geteld en de jongen gewogen, gemeten en geringd. Daarnaast licht de werkgroep het publiek voor over roofvogels en hun rol in de natuur. Verder wordt het steeds belangrijker om op te komen voor de belangen van de roofvogels. Zo hebben Hanneke en Helen onder de vlag van de WRN - in samenwerking met Vogelbescherming, de Kerkuilenwerkgroep, STONE en de

Helen Goote, expert in het vinden van roofvogelnesten | Hanneke Cusell

Oehoewerkgroep - een flyer "Roofvogels en uilen zijn niet voor de show" gemaakt. Ze hebben hiervoor allerlei organisaties benaderd; een aantal is daarna ook met de shows gestopt. Opkomen voor de roofvogels kan ook betekenen dat je een goed contact hebt met de boswachters van de terreinbeheerders. Hierdoor kun je hen opmerkzaam maken welke bomen van belang zijn omdat er een nest zit of als foerageergebied fungeert. Zo kan voorkomen worden dat ze gekapt worden. De tijdsbesteding bepaal je zelf. Sommigen gaan elke dag het bos in, anderen misschien één keer per week. Deze activiteiten houden op als de jongen uitgevlogen zijn. De leden van de werkgroep volgen behalve roofvogels vaak ook uilen en Raven.

Gegrepen door roofvogels

Helen en Dick zijn al meer dan 20 jaar lid. Dick begon ooit als klimmer naar aanleiding van een oproep, maar al gauw begonnen de vogels zelf zijn interesse te wekken. Zijn enthousiasme brengt hij graag op anderen over door van alles te vertellen en te laten zien. Ook Helen is helemaal enthousiast over het inventariseren van roofvogelnesten. Ze kan uren in het bos doorbrengen.

Wil je meedoen? Dat kan!

Er is vooral behoefte aan mensen die inventariseren. Dat moet je leren door eerst met iemand mee te lopen en vooral ook door het een tijd lang te doen. Dan kom je erin en ga je het begrijpen. Van februari tot en met de zomer kun je ermee bezig zijn. In juni vliegen er al jonge Buizerds, Haviken, Slechtvalken en Raven. Daarna volgen Sperwers en Torenvalken, terwijl Boomvalken en Wespdierven nog later uitvliegen. Klimmers zijn altijd welkom. Ook kan de werkgroep je goed gebruiken, als je voorlichting op bijvoorbeeld scholen wilt geven.

Als je wilt aanmelden of als je vragen of ideeën hebt, kun je contact opnemen met Hanneke Sevink:
hannekesevink@freeler.nl

Op basis van haar ervaringen heeft ze ook een roofvogel voor kinderen op school gemaakt. Hanneke zelf houdt zich ook al heel lang met roofvogels bezig. Zo'n 30 jaar geleden kwam ze in contact met Loes en Paul van der Poel. Wat later viel De Korhaan in de bus, met daarin de mededeling dat de Roofvogelwerkgroep was opgericht. Dat leek haar wel interessant en van het een kwam het ander. Behalve voorzitter van de Roofvogelwerkgroep Het Gooi/Utrecht was ze al eerder ruim 10 jaar voorzitter van de landelijke WRN en is dat nu weer. Roofvogels zien en volgen vindt Hanneke boeiend en ze steekt er veel tijd in. Zij geeft aan dat het volgen van een bepaald zangvogeltje of wat dan ook net zo boeiend kan zijn. Wel vindt ze onderzoek heel belangrijk: je wilt weten wat er gebeurt en waarom iets voor- of achteruit gaat. Alle informatie en verhalen vol passie en liefde voor roofvogels maken duidelijk dat het fascinerende vogels zijn om je in te verdiepen en mee bezig te houden: hoe leven ze en hoe is de samenhang van hen met de wereld om hen heen? Vooral ook dat het vogels zijn waarvoor het belangrijk is en die het meer dan waard zijn om voor op de bres te staan!

Even pikken in een stammetje, Twente, 23 oktober 2020 | Burg de Man

Geen gelukkige quizvraag

Het roffelen van Koolmezen in hun nestholte

Carel de Vink

Verklaarbaar gedrag

Voorzien van humoristische tekeningen geeft het tijdschrift 'Vogels' van Vogelbescherming, voorjaar 2022, een verklaring voor wonderlijk vogelgedrag. Voor ons althans wonderlijk, want voor de vogels zelf zal de reden voor die verschijnselen geen hoofdbrekens geven. Ik ga er maar eens lekker voor zitten. Vogelgedragsstudie (etymologie) is door alle aandacht voor telgegevens en kleedkenmerken van zeldzaamheden in hedendaagse natuurtijdschriften een ondergeschoven kindje. Wat mij intrigeert is de verklaring voor het pikgedrag van Koolmezen bij de opening van hun broedholte. Dat doen ze in mijn tuin al

jaren bij een veel gebruikte nestkast. Complete roffels als van een mini-specht klinken er vanuit de kast. Niet zozeer bij de opening, maar vooral dieper. Dat is het eerste verschil met de uitleg in 'Vogels'. De uitleg van Vogelbescherming houdt het bij pikken (niet roffelen?) aan de vliegopening. Ik citeer: 'Ze maken hem ... niet groter, ze pikken er slechts her en der wat schilfers af.' Over functioneel trommelen geen woord. De schrijfster houdt het op 'overspronggedrag', waarbij het gaat om het afreageren van hormonale spanningen. Blijkbaar doet vooral manlief dat, want er is steeds sprake van 'hij' en in de cartoon meldt 'Willem': 'Ik heb stress... Ik weet niet wat ik doe!!' Ik heb

bij onze kast kunnen constateren dat het wel degelijk een functie kan hebben. De aanvliegstick stak ver naar binnen, te ver volgens de bewoners. Een naar buiten gewerkt, ongeschilderd gedeelte van 2 cm getuigt daarvan.

Proef op de som

Ik besluit de volgende dag de tijd te nemen om het gebeuren nog eens goed in ogenschouw te nemen. Er wordt namelijk juist deze dagen tamelijk druk genesteld en geroffeld. Echtpaar Koolmees arriveert. De koolmeesman gaat zitten kwinkeleren in de top van onze tuinboom. Het vrouwtje duikt de kast in met een dot mos of uitgewaide

bloesliertjes van een eik. Terwijl het mannetje vanuit de boom stil toekijkt, wordt er in het kastje wat gerommeld. De nestbouwster komt naar buiten en zij (!) geeft een roffel ten beste met haar snavel op de zitstok. Functioneel? Nee, puur 'overspronggedrag'. Dat gebeurt hier dus ook, het afreageren van hormonale spanningen. Dat herhaalt zich keer op keer en stopt na een paar dagen. Het mannetje klopt en roffelt deze dagen totaal niet in of op de nestkast. Hij bezoekt de nestkast zelfs niet, maar laat het werk over aan zijn vrouw. Na een dag of wat lijkt het eerste ei gelegd, want er wordt geen bouw materiaal meer aangevoerd. Wekenlang wordt er alleen geroepen en gezongen, maar niet meer getikt en geroffeld. Dan begint de drukte van voer aandragen. Zonder geroffel en getik. Blijkbaar is het afreageren van stress niet meer nodig.

Wie van de twee?

Inmiddels is de kast leeg. Het oude nest heb ik verwijderd. De bodem draagt lichte sporen van gebeitel met de snavel. Blijkbaar hoort bij het nestelen ook de behoefte om de holte wat verder uit te diepen. Nestelen doet voor zover ik heb kunnen vaststellen alleen het vrouwtje. Maar voordat er wordt gebouwd, bezoeken beide partners de uitverkoren nestkast om beurten. Roffelt het mannetje dan op de

bodem? Of alleen 'mevrouw'? En hoe zit dat bij de ingang? Wordt de opening door hem of haar bewerkt? Als dat al gebeurt, want ik zie daarvan nauwelijks sporen. Wie van de twee heeft de aanvliegstick de afgelopen jaren naar buiten gehamerd? Wat wel opvalt is dat van het stokje juist het geveerde deel aan de punt behoorlijk gesleten is. Blijkbaar niet alleen door vogelpootjes die daarop landden.

En dan nu de quiz

Er blijven dus nog heel wat onbeantwoorde vragen over. De uitleg van het genoemde artikel ten spijt. Het lastige is dat stellige beweringen in gezaghebbende tijdschriften vaak een eigen leven gaan leiden*). Ik zie het al gebeuren. Onze Vogelwerkgroep heeft een boeiende lezing georganiseerd. Aan het eind wordt een vijftal quizvragen gelanceerd met als prijs een prachtig vogelboek. De beslissende laatste vraag luidt: Waarom pikken Koolmezen aan de opening van een nestkast? Met als mogelijke keuzes: a. De opening is te krap en moet worden vergroot; b. De hormonale stress van het mannetje wordt zo afgereageerd en c. Blijkbaar heeft het te maken met nesteldrang van het vrouwtje. Het goede antwoord is natuurlijk antwoord b., want dat stond in 'Vogels'. Ik had de vraag beantwoord met c, in de

wetenschap dat er een vierde mogelijkheid bestond: zowel b als c zijn goed, maar misschien speelt ook a een rol en zijn er nog heel wat voor ons onbekende redenen voor de Koolmezen om zich als specht te gedragen. Jammer, het gewilde boek gaat naar een ander...

De les voor vogeltijdschriften (en 'deskundige' auteurs) is duidelijk: Wees bescheiden in wat je beweert. We weten nog maar zo weinig van wat vogelgedrag verklaart.

*) Ooit beweerde een gezaghebbende auteur in een vogeltijdschrift dat in negen van de tien gevallen een biddende 'buizerd' een Ruigpootbuizerd zou zijn. Een misvatting. Wie op roofvogels let, weet dat de gewone Buizerd met grote regelmaat bidt, terwijl de 'ruigpoot' zo weinig meer voorkomt, dat de kans om die biddend aan te treffen meer weg heeft van een enorme buitenkans, dan van een kans van 'negenen van de tien'. Toch wordt deze bewering in allerlei publicaties en onder vogelaars tot op de dag van vandaag herhaald.

Bron

Van Zoelen, J., 2022. Gek vogelgedrag verklaard (illustraties Arne van der Ree), Vogels [2022] no. 2.

Ook in rotte stammetjes wordt gepikt, 10 maart 2018 | Ruud den Hartog

De nestkast in de tuin van de auteur Carel de Vink

De Huismus in de westelijke Eempolders, een update

Jan Mooij

In 2007 heb ik al eens een verhaal over de Huismus in de Eempolders geschreven. Dat was toen omdat onze Vogelwerkgroep de Huismus als soort van het jaar had gekozen. De aantallen in Nederland liepen sterk terug, zonder dat duidelijk was wat de oorzaak kon zijn. Landelijk kwam de Huismus als gevoelig op de Rode Lijst. Uit onze tellingen bleek dat er in de westelijke Eempolders geen sprake was van een achteruitgang. Inmiddels zijn we vijftien jaar later en is het interessant om eens te kijken hoe het nu met de Huismus gaat.

Een algemeen overzicht over de gang van zaken in de afgelopen periode staat in de figuren 1 en 2. Ter aanvulling zijn in figuur 2 ook de indexen van de Sovon projecten BMP (broedvogel monitoring project) en PTT (een Punt Transect-Telling eind december) opgenomen. Het is al meteen duidelijk dat er nog steeds geen overeenkomst is tussen de landelijke en de lokale broedvogeltrend.

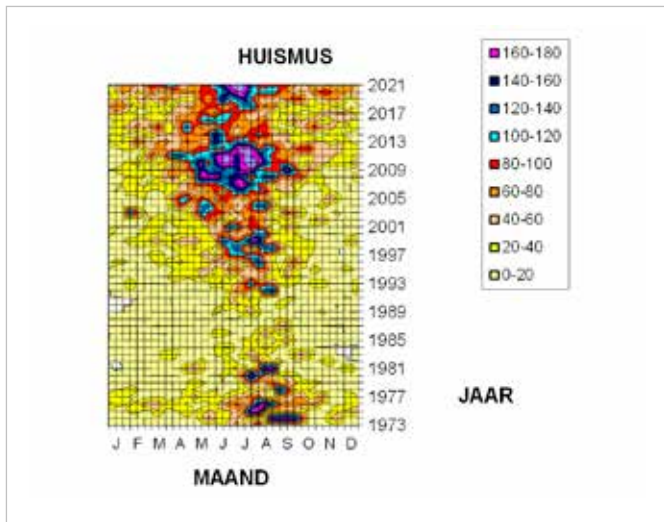
In de jaren zeventig, het begin van onze tellingen, waren de totale aantallen in de polders relatief hoog. Uit figuur 1 blijkt dat dit vooral komt door grote aantallen Huismussen in de maanden juli tot september. In die tijd van het jaar zoeken jonge Huismussen in vaak grote groepen gebieden op waar veel voedsel te vinden is. Er is in 1975 zelfs een groep van ruim duizend mussen gezien in de buurt van het 't Raboes. Dat is op dit moment het enige

stuk van de Eempolders waar akkerbouw plaatsvindt. Waarschijnlijk was dat toen ook zo en foerageerden deze mussen op graanvelden. Er waren toen nog geen boerderijen in de polder en daarom was er nauwelijks broedgelegenheid. Tegen 1980 namen de aantallen snel af, overigens niet alleen in de nazomer, maar ook in de rest van het jaar. Of dit te maken zou kunnen hebben met veranderingen in de akkerbouw (andere producten dan granen?) heb ik niet kunnen vaststellen.

De aantallen bleven laag tot ongeveer 1990. Rond die tijd begon de landinrichting in de polders. Daarbij werden boerderijen in de polder gebouwd. Voor die tijd lagen alle boerderijen achter de Wakkerendijk in Eemnes. Hierdoor ontstond in de polders nieuwe broedgelegenheid voor de Huismussen en de aantallen namen tot 1995 snel toe. Het zwaartepunt van de

verdeling over het jaar schoof wat naar voren, wat er ook op wijst dat er nu in de polders gebroed werd. Na een min of meer stabiele periode was er tussen 2005 en 2010 opnieuw een sterke toename van de aantallen. De oorzaak daarvan is mij niet duidelijk. Daarna komt er rond 2015 een plotselinge halvering van de totale aantallen die de laatste jaren weer verdwijnt.

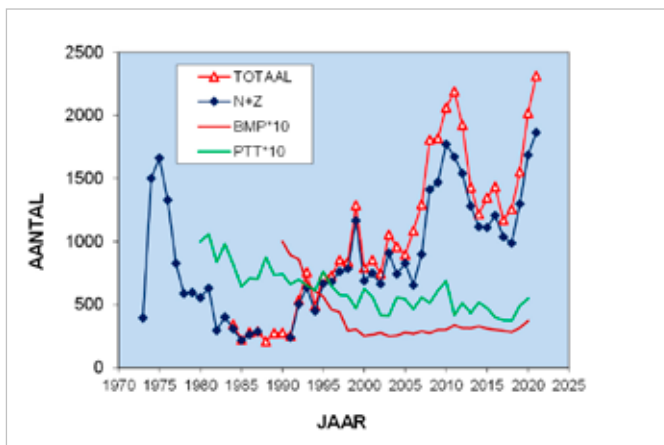
De ontwikkeling van de aantallen na het jaar 2000 is intrigerend. Er zijn sterke en plotselinge toe- en afnames. De index van het BMP-project van Sovon laat geen spoor van zulke veranderingen zien. Bij het PTT-project, een telling eind december, zien we wel een ontwikkeling die op onze resultaten lijkt. Deze tegenstelling lijkt vreemd voor een standvogel als de Huismus. Bij onze tellingen blijken de totalen van de drie deelgebieden (figuur

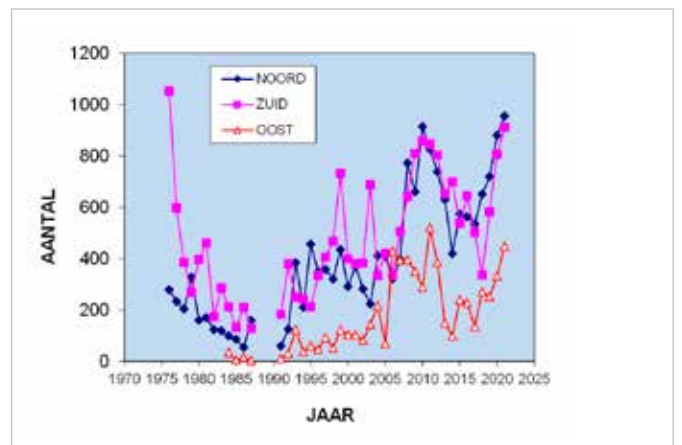
Figuur 1. Samenvatting van alle telresultaten voor de Huisemus

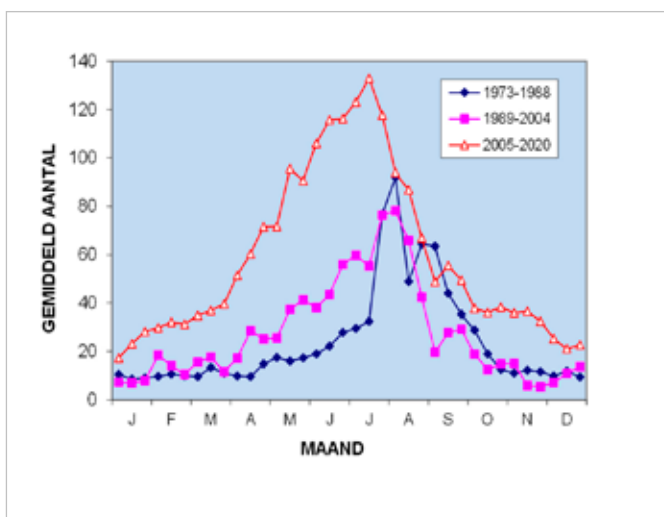
Mannetje Huisemus voert zijn twee jongen
Baarn, 4 mei 2021 | Sjaak Hoogendoorn

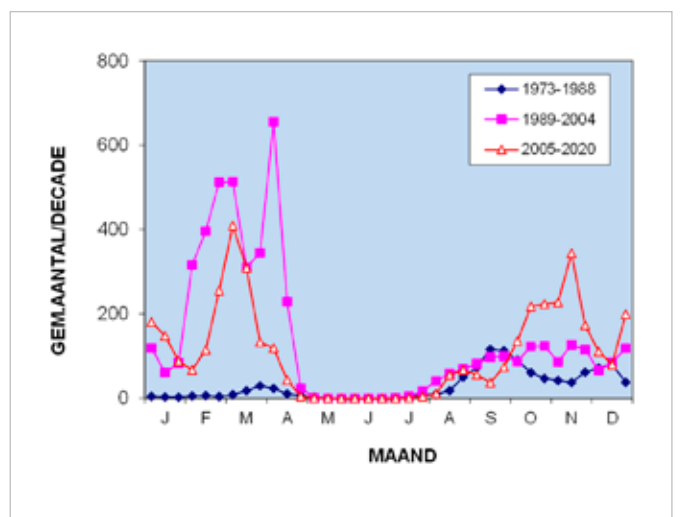
Figuur 2. Totaal aantal getelde Huisemussen per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oostmeent, de rode lijn de totale aantallen. Ter vergelijking de indexen van de Sovon telreeksen voor het BMP-project (broedvogels) en de PTT-telling (wintervogels).

Figuur 3. Totaal aantal Huisemussen per jaar voor de drie telgebieden.

Figuur 4. Gemiddeld aantal Huisemussen per decade voor drie periodes van zestien jaar.

Figuur 5. Gemiddeld aantal Huisemussen per decade voor de drie genoemde periodes (zie tekst).

Eerstejaars vrouw Huisumus, Eempolder, de Kampen, 10 september 2022 | Jurriën Uiterwijk

3) keurige afspiegelingen van het totale beeld. Het is dus niet zo dat bepaalde ontwikkelingen in één deelgebied verantwoordelijk zijn voor deze variaties.

Als we kijken naar de verdeling over het jaar dan zien we bij vergelijking van de jaren 2007 tot en met 2012 (de piek rond 2010), de jaren 2013 tot en met 2018 (het dal daarna) en de jaren 2019 tot en met 2021 (figuur 5) dat de afname volledig optreedt in de periode mei tot en met oktober. Daarbuiten is eerder sprake van een kleine toename. Hoe verklaar je dat?

In de winter blijven de Huismussen die gebroed hebben meestal in hun territorium. De toename van het aantal Huismussen in de winter zou dus kunnen wijzen op meer broedparen. In de zomer trekken de jonge net uitgevlogen mussen naar gebieden met veel voedsel. Het lijkt niet logisch om aan te nemen dat de toename in de winter gecombineerd is met een heel slecht broedresultaat. Dat suggereert dat de jonge mussen in het dal niet in de polders bleven maar wegtrokken naar een ander gebied. Daarvoor zijn twee redenen te bedenken. Het kan zijn

dat er in deze periode geen geschikte gebieden in de polders waren, terwijl dat ervoor en erna wel zo was. De andere mogelijkheid is dat er op niet al te grote afstand van de polders een of meer heel geschikte gebieden waren. De afname trad in alle deelgebieden op, terwijl er geen aanwijzingen zijn dat in alle deelgebieden iets echt veranderd is. Dat zou kunnen betekenen dat er buiten de polders in de betrokken jaren aantrekkelijke gebieden op niet al te grote afstand aanwezig waren. Ik heb geen flauw idee waar dat zou kunnen zijn, maar ik sta uiteraard open voor suggesties. De toename in de laatste jaren zou dan betekenen dat die gebieden weer minder aantrekkelijk geworden zijn.

Vreemd bij dit verhaal blijft dan nog de overeenkomst tussen de ontwikkeling in de Eempolders en de index van het PTT-project van Sovon. Die overeenkomst is best goed, al zijn de veranderingen bij het PTT-project iets minder uitgesproken. Het gaat echter bij Sovon om een telling in december, terwijl de variaties bij ons juist van mei tot en met oktober optreden. In december is bij ons de laatste vijftien jaar sprake van een doorlopende stijging van

de aantallen, dus een heel ander verloop. Het blijkt nu dat zelfs voor een relatief simpel lijkende standvogel als de Huisumus het aantalsverloop nog raadsels kan opleveren.

Literatuur

- Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen, 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken (red.), 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. VWG het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- Mooij, J., 2007. Het voorkomen van de Huisumus in de Eempolders. De Korhaan 41(3): 82-83.
- Oosterhuis, R., 2018. Huisumus *Passer domesticus*. Sovon Vogelatlas van Nederland: 522-523. Kosmos Uitgevers, Utrecht-Antwerpen.

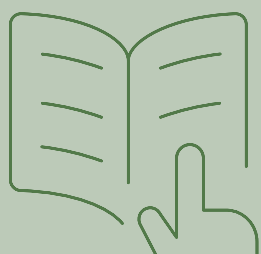

Een eigen vogelkijkhut in het Reestdal

Verblijf eens in een 'heidehuisje' met een eigen kijkhut uitsluitend voor gasten in het natuurgebied van het Reestdal in Drenthe.

Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de Roodborsttapuiten.'

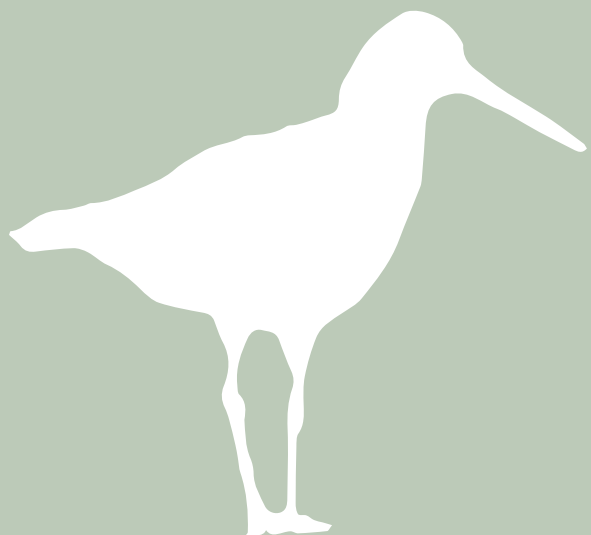
Er is een laadpaal voor elektrische auto's.
Meer informatie op: www.heidehuisje.nl of 06-81525089

PROGRAMMA

Actuele programma-informatie vindt u op de website www.vwggooi.nl.

Via de nieuwsbrief maken wij nieuwe activiteiten en wijzigingen bekend.

Aanmelden

Via de volgende knoppen kunt u zich aanmelden als lid of kunt u zich inschrijven voor de nieuwsbrief of de vogelherkenningscursus

Werkgebied

Wijzigingen ledenregister

Selectie van 07-06-2022 t/m 09-10-2022

Nieuwe leden	aantal	43
Geroyeerde leden	aantal	6
Opgezegde leden	aantal	1
Overleden leden	aantal	2
Nieuw en weer vervallen	aantal	0
Totaal	aantal	926

In verband met de wetgeving in het kader van de privacybescherming worden alleen totalen opgenomen.

Contributie en lidmaatschap

- Het lidmaatschap is inclusief ons verenigingsblad De Korhaan.
- De contributie van de Vogelwerkgroep bedraagt minimaal € 20,00 per jaar.
- Leden uit één gezin of samenwonenden kunnen huisgenoot-lid worden. De contributie is dan minimaal € 7,00 per jaar. Je ontvangt dan geen tijdschrift.
- Opzeggen van het lidmaatschap graag vóór 1 november van het lopende kalenderjaar.

Schenken

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is als **ANBI** aangemerkt en daardoor zijn uw giften onder voorwaarden aftrekbaar bij de Belastingdienst.

Daarnaast kunt u in uw testament een legaat opnemen ten gunste van de VWG. Het is gewenst dit wel met uw notaris te bespreken.

Aanleveren kopij/artikelen De Korhaan

- Kopij/artikelen worden bij voorkeur digitaal aangeleverd in Word (ook tabellen).
- Figuren, foto's en tabellen/grafieken worden afzonderlijk meegestuurd. Onderschriften bevatten figuur-nummer, beschrijving, datum en fotograaf.
- Fotobestanden onbewerkt en in zo hoog mogelijke resolutie (>300 dpi) bij voorkeur via wettransfer aanleveren. Vermeld altijd locatie, datum en fotograaf.
- Bij aangeleverde foto's, plattegronden, figuren etc. gaat de redactie ervan uit dat de schrijver over de copyrights beschikt. Eventuele kosten i.v.m. copyrights (navordering) zijn voor de auteur.
- In de tekst zo nodig een verwijzing (onderschrift) waar de figuur/foto geplaatst moet worden.
- Nederlandse soortnamen beginnen met een hoofdletter, families e.d. met een kleine letter.
- Bij 'Bronnen/literatuur' de auteur, jaartal, titel, tijdschrift/boek met uitgever.
- Boekbesprekingen ca. 300 woorden. Een hoofdartikel maximaal 2500 woorden en zonodig meer in overleg.

Kopij volgend nummer uiterlijk voor: 28 OKTOBER 2022

Kopij kunt u sturen naar:
redactie@vwggooi.nl

Uiterlijk voor de 28ste van de maanden maart (zomernummer), juli (herfstnummer), oktober (winternummer) en december (lentennummer).

In principe bepaalt de datum van binnenkomst bij de redactie de plaatsing in een volgend nummer.

Adressenlijst

Website	https://vwggooi.nl			
Bankrekening	Triodosbank rekeningnummer: NL17 TRIO 0391 1047 99 t.n.v. VWG Het Gooi e.o., Bussum			
Bestuur van de Vogelwerkgroep				
Voorzitter	Piet Spoorenberg	Celebesstraat 36, 3742 DD Baarn	035-5436371	voorzitter@vwggooi.nl
Secretaris	Huib Casander	Vlie 30, 1273 WN Huizen	035-5259131	secretaris@vwggooi.nl
Penningmeester	Niek Wieringa	Zoddeland 12, 1394 KR Nederhorst den Berg	06-48477299	penningmeester@vwggooi.nl
Onderzoek en bescherming	vacature	avifauna@vwggooi.nl		
Ledenactiviteiten	Wouter Rohde	Prof. De Jongstraat 3, 1221 HX Hilversum	06-13708419	excursies@vwggooi.nl
Communicatie	Doortje van Dijk	Siriusstraat 52, 1223 AP Hilversum	06-20595083	communicatie@vwggooi.nl

Nuttige adressen/contactpersonen

Lezingen en contactavonden zijn in de Infoschuur GNR, Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug), tenzij anders vermeld.

Vogelherkenningscursus	Francis Bakker		035-6560067	cursussen@vwggooi.nl
Lezingen	Feiko Prins		035-6217017	lezingen@vwggooi.nl
Promotie en verkoop	Nel Huese	Elzenlaan 40, 1214 KM Hilversum	035-6248716	promotie@vwggooi.nl
Bibliotheek en archief	Paul Keuning		035-5268281	pw.keuning@xs4all.nl
Vogelziekenhuis Naarden	Erik Bruinning	Burg. J. Visserlaan 1, 1411 BR Naarden	035-6945658	beheerder@vogelasiel.nl
Fotowerkgroep	Hugo Weenen		035-5241123	fotografie@vwggooi.nl
Website	Dirk Prop		06-44734989	webmaster@vwggooi.nl
E-mail nieuwsbrief	VWG aanmelden bij via de website of stuur een mail naar			nieuwsbriefvwg@vwggooi.nl
Vogelwaarnemingen	www.gooi.waarneming.nl			
Ledenadministratie	zie binnenzijde voorblad			
Redactie De Korhaan	zie binnenzijde voorblad			

Het **Dineke Sluijters Vogelfonds** financiert projecten voor vogelbescherming en studie. Zie voor het indienen van projectvoorstellen de toelichting op onze website. De Adviescommissie is per e-mail te bereiken via vogelfonds@vwggooi.nl.

Subgroep Onderzoek en Bescherming

1. Watervogeltelling	vacant			
2. Eempoldertellingen	Jan Mooij		035-5429725	mooij.noorman@planet.nl
3. Weidevogelnestbescherming	Gert Bieshaar/Ger-Jan van Loenen		035-5311002	g.bieshaar1@kpnplanet.nl
4. Zwaluwenonderzoek	Han Westendorp		06-51170036	hanwestendorp@gmail.com
5. Vogelringstation	Harry de Rooij		035-6289470	harryderooij@planet.nl
6. Nestkasten			035-5387341	nestkastteam@vwggooi.nl
7. Kerkuilen	Harry de Rooij/Gerard Mijnhout		035-6289470	harryderooij@planet.nl
8. Roofvogels	Harry de Rooij		035-6289470	harryderooij@planet.nl
9. IJsvogels	Jelle Harder		035-6937858	jelleharder@hetnet.nl
10. Broedvogelinventarisaties	Dirk Prop/Piet Spoorenberg		06-44734989	broedvogels@vwggooi.nl

Coördinatieteam Onderzoek en Bescherming: Jan Mooij en Dirk Prop

Voor ongelukken en/of problemen die ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep aanvaardt de vereniging geen enkele aansprakelijkheid. Deelname geschiedt op vrijwillige basis.

